

Fiecare zi, o treaptă spre îndumnezeire

În paginile care urmează, vom continua să prezentăm câteva învățături despre Postul Mare, prin care să-i ajutăm pe creștinii aflați în perioada Postului Mare, în demersurile de îndreptare și înălțare spirituală.

Continuăm editorialul din numărul precedent, cu scurte meditații le ultimele trei duminici din Postul Mare: Duminica Sfintei Cruci, Duminica Sfântului Ioan Scărarul și Duminica Sfintei Cuvioase Maria Egipteanca. Adăugăm, de asemenea, un eseu la Sâmbăta lui Lazăr, zi care încheie perioada de 40 de zile a Postului Mare.

† Ioachim BĂCĂUANUL,

**Episcop-vicar al
Arhiepiscopiei Romanului
și Bacăului**

În mijlocul Postului Mare, Biserica propune spre venerare Crucea lui Hristos, care, în procesiune liturgică, este așezată, solemn, în mijlocul Bisericii, spre închinarea credincioșilor, pentru ca, mistic, ea să devină interioară fiecărui suflet în parte.

Crucea cea de viață dătătoare

Sfânta Cruce, imaginea ei, ne este așa de familiară, încât, uneori, prezența sa se banalizează, uitându-i-se întreita semnificație sacră. Purtăm o cruce la piept din vremea botezului, ne însemnăm cu ea - din păcate uneori robotizat, ca o

simplă fluturare a mâinii - seara și dimineața, peste zi, la slujbele Bisericii; în sens material, ea este semnul care străjuiește pe turlele bisericilor, ocrotește somnul de sub glie al moșilor și strămoșilor; este așezată la răspântiile drumurilor, în casele credincioșilor. Crucea este semnul Fiului Omului, cel mai răspândit, și care a fost adoptat de Biserică ca simbol și emblemă a creștinilor.

În duminica a treia din Postul Mare, Biserica ne întreabă dacă știm să trăim misterul crucii, atunci când ne aflăm în fața ei. Oare, atunci când ne însemnăm cu semnul crucii, înțelegem că împlinim, de fapt, o mărturisire de credință, iar când privim procesiunea cu Sfânta Cruce constientizăm necesitatea implicării noastre efective, în sensul unei contemporaneizări a

A-ți lua crucea necazurilor, bolilor,
suferințelor fizice și psihice înseamnă
a te accepta așa cum ești.

EDITORIAL

patimilor, scuipărilor, bătăilor, răstignirii Mântuitorului nostru Iisus Hristos pe Golgota?

Evanghelia acestei duminici ne îndeamnă să descoperim și, mai curând, să trăim misterul Crucii lui Hristos. Textul luat din Evanghelia Sfântului Marcu (8, 34-38) are un conținut enigmatic și, în același timp, bulversează, fiind foarte dificil de înțeles, chiar și pentru hermeneuții biblici: „*Cel ce voiește să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-Mi urmeze Mie*” (Marcu 8, 34). Textul ne lasă să înțelegem că pentru a deveni ucenic, prieten și casnic al Mântuitorului Iisus Hristos, trebuie să împlinim trei sfaturi evanghelice: *renunțarea sau lepădarea de sine, luarea crucii și urmarea lui Hristos*. Hristos nu obligă pe nimeni. El propune calea ca pe un sfat. Sfatul nu este lege decât din momentul în care l-ai adoptat în mod deliberat, ca normă de viață.

În Simon trebuie să neregăsim fiecare

Să încercăm o succintă lămurire a celor trei sfaturi:

1. *Lepădarea de sine*. Pentru a putea urma lui Hristos, El ne propune să renunțăm la ceva, la sinele propriu, la ego-ul care sintetizează toate impulsurile autosuficientei, străin primirii iubirii și împărtășirii ei. Acestui sine, Dumnezeu îi

rămâne necunoscut și nu se poate regăsi în dialog interpersonal nici cu El și nici cu aproapele. De aceea, numai renunțarea, lepădarea de sine, îl poate aduce pe Dumnezeu în centrul ființei umane, acolo unde a fost dintru început. Deci, sfatul lui Hristos nu înseamnă să renunți la trecutul tău, la istoria ta, la educația ta, la familia ta sau la altceva ce este util pentru binele personal și cel obștesc. Lepădarea despre care vorbește Hristos este renunțare la egoismul tău, la avaritia ta, la mândria ta diabolică, la cupiditate și vanitate, la osândirea aproapei etc. Renunțarea la toate aceste păcate proprii înseamnă a te dăruii total lui Hristos, adică a-L recunoaște ca *Domn și Dumnezeu* al lumii, Cel Care ghidează existența noastră spre împlinirea a tot lucrul bun, Cel Care inspiră gândurile noastre, luminează ființa noastră cu roua harului Său. Lepădarea de sine mai înseamnă a imita pe Hristos, „*Care S-a smerit pe Sine, chip de rob luând, făcându-Se servitorul tuturor, ascultător făcându-Se până la moarte, și moarte pe Cruce*” (cf. **Filipeni II, 7-8**).

2. Dacă aceasta înseamnă lepădarea de sine, atunci a lua *Crucea* înseamnă a primi crucea, nu cea pe care am alege-o noi, ci pe cea pe care Hristos o pune pe umerii noștri. În acest sens, Crucea are un înțeles mai tainic, simbolizând ansamblul tuturor condițiilor existențiale corelate cu darurile sau talanții dăruiei fiecăruia de Dumnezeu. A-ți lua crucea necazurilor, bolilor, suferințelor fizice

și psihice etc. înseamnă a te accepta așa cum ești. Acceptarea crucii nu înseamnă a deznădăjdui, a muri sub greutatea ei, ci a ști că Hristos este Cel ce poartă, în cele mai grele momente, crucea noastră, deoarece crucea suferințelor, în fond, este crucea pe care El o purta pe Golgota, adaptată fiecăruia dintre noi. El, pe drumul Golgotei, în fapt, nu purta crucea Sa, ci întreaga suferință a oamenilor, a păcatelor noastre, a nedreptăților noastre. Crucea dă sens vieților noastre, pentru că purtând-o, greutatea ei nu desfigurează, ci transfigurează.

3. Deci, după lepădarea de sine și luarea crucii, trebuie să pornim pe calea pe care ne-a indicat-o Hristos, *urmându-L*. Este imaginea drumului calvarului. După ce Hristos i-a dat crucea lui Simon din Cirene, El mergea înainte, iar acesta îl urma. Simon este paradigma ființei umane care urmează pe Hristos. În Simon trebuie să fim prezenți cu totii pentru a-L urma pe Hristos necondiționat, fără să cântărim greutatea crucii primite, ci tăcuți, liniștiți, să ne purtăm întru răbdare crucea până pe Golgota, acolo unde vom întrezări ridicându-se Soarele Învierii.

Să fim în permanentă stare de jertfă

Urmarea lui Hristos este o experiență aparte, ce presupune parcurgerea drumului suferinței

Fiecare zi să fie prilej
al îndumnezeirii,
nu o pierdere de timp.

▶ până la răstignire. Dacă în epoca primară a creștinismului această cale era parcursă în totalitate și cu bucurie, pentru noi, cei de astăzi, acest drum este cu atât mai lung, cu cât Dumnezeu nu mai este un partener de dialog și tată iubitor, ci un principiu teologic supus reflecției mentale. Cu toate acestea, putem face din fiecare zi a vieții noastre o scară către cer, un urcuș către înviere, practicând virtuțile și eliminând din viața noastră povara grea a păcatelor.

În fiecare dimineață, atunci când ne ridicăm din somnul de noapte, să fim conștienți că trebuie să înfruntăm cu stoicism greutatea zilei, adică a îndatoririlor jurnaliere, pe care trebuie să le împlinim. Fiecare zi să fie prilej al îndumnezeirii, nu o pierdere de timp. În acest spirit al sacrificiului, al jertfelniciei și al conștiinței că trebuie să fim în permanentă stare de jertfă, fiecare zi este o urcare către lumina cea neînserată a Împărăției lui Dumnezeu.

Așadar, în această duminică, a treia din post, noi, contemplând Sfânta Cruce, trebuie să vedem pe Hristos jertfindu-Și Trupul, dar și pe Același Hristos, Care zice lui Toma după Înviere: „Adu degetul tău încoace și vezi rănilile Mele și adu mâna ta și o pune în coasta Mea și nu fi necredincios, ci credincios” (Ioan 20, 27). Evanghelia mântuirii, pe care ne-a predicat-o Hristos, nu trebuie redusă la o simplă idee înțeleaptă, ci ea este o revelație a întregului plan de mântuire adus lumii de El. Nu trebuie să vedem doar lumina saună a învierii, lumina taborică, reducând patima și răstignirea lui Hristos, ci pe toate, în integralitatea lor. Hristos suferă cu omul și în om, însă această suferință, dacă El Și-a asumat-o, în același timp a și învins-o prin înviere. În noaptea Pastelui cântăm: „Jeri m-am răstignit împreună cu Tine, pe cruce, azi mă ridic împreună cu Tine, înviind Tu” (Canonul Învierii).

Pentru o mamă neconsolată, care își vede un copil bolnav sau mort, un tânăr care-și vede soția moartă într-un accident de circulație sau cel ce-și vede copiii murind de foame sau de boală, sau în închisori, este o suferință, o cruce. Pentru credința lor curată, Hristos suferă împreună cu ei, ușurându-le povara.

Să avem credința că Dumnezeu știe să încheie orice lucru în chip frumos!

Să ne deschidă Dumnezeu ochii cugetului pentru a putea vedea misterul profund al crucilor noastre și a înțelege că suferința nu desfigurează, ci transfigurează.

Trepte din scara către cer

În cea de-a patra duminică a Postului Mare, se face pomenirea Sfântului Ioan Scărarul, care a

Miniatură dintr-un
manuscris rusesc din anul 1560

scris una dintre cele mai remarcabile opere ascetice, numită **Scara virtuților**. Viața omului este comparată, asemuită cu o scară al cărei capăt se află pe pământ și care se ridică înspre profunzimile lui Dumnezeu. În creșterea sa, omul are un început biologic și ființial, dar nu are sfârșit, pentru că, tinzând către asemănarea cu Creatorul său, Acesta fiind veșnic, și urcușul omului pe scara valorilor trebuie să fie veșnic, niciodată cunoscând pe Creator în ceea ce este El în ființa Sa. Sfântul Ioan Scărarul a contemplat acest urcuș și ne-a arătat metodele prin care putem urca neîncetat, epectazic, către Dumnezeu.

Sfântul Ioan, așa cum citim în viața lui, s-a retras în Pustiul Sinai, la poalele muntelui pe care Dumnezeu S-a arătat lui Moise. Locuind într-o peșteră, petrecea toate zilele rugându-se, lucrând și se gândea la destinul oamenilor acestei lumi deșarte, la suferințele lor, la răul care domina lumea. În timpul acela, ca și astăzi, pelerini temerari – singuri sau în grup – urcau pe munte, la locul unde Moise a primit tablele legii. Această ascensiune a pelerinilor a devenit pentru Sfântul Ioan simbolul vieții noastre umane, modelul vieții spirituale, creștine. Cel ce a unit cerul cu pământul, *la plinirea vremii*, a fost Dumnezeu-Omul, Iisus Hristos, Fiul cel veșnic, Care a coborât la noi ca pe o scară, care a fost Sfânta Fecioară Maria, Născătoare de Dumnezeu. Deci cerescul nu mai este departe de pământesc, nici separat de el, pentru că există o scară pe care accedem către Împărăția lui Dumnezeu, prin Hristos, Care a unit în Persoana Sa divinitatea cu umanitatea.

Observând urcușul pelerinilor pe munte, el a înțeles că niciodată nu trebuie să te oprești din urcare, odată ce ai început ascensiunea pe scara cerului. A mai înțeles, și aceasta o descoperim citind opera sa, că scara cerului este cu totul aparte, diferită de orice altă scară. Când urcăm pe o scară obișnuită, cu o greutate în spate, ne putem opri pentru a ne odihni pe o treaptă. Pe scara cerului, adică a virtuților, dacă te oprești nu rămâi pe aceeași treaptă, ci aluneci în jos. Pe

scara cerului nu trebuie să te oprești niciodată. Omul de rugăciune și cel care împlinește virtuțile știe acest lucru. Spre exemplu, celui care se roagă neîncetat, dacă se oprește pentru un anumit timp, îi este foarte dificil să revină la starea de dinainte. Așa și sufletul care tinde spre asemănarea cu Dumnezeu: dacă se oprește să zboare, cade imediat, căci forțele malefice îl atrag.

„Cred, Doamne, ajută necredinței mele”

Mai este un lucru deosebit pe scara virtuților sau a cerului – acela de a împlini permanent virtuțile. A urca pe scara cerului nu înseamnă a împlini o virtute și apoi a o părăsi pentru a trece la împlinirea alteia, ci a continua să le împlinești pe toate deodată, potrivit darului primit, adică a sta pe toate treptele scării în același timp.

Așadar, cuvântul de ordine din această duminică este următorul: „Tot înainte pe scara cerului”! Uniti într-un cuget, ca și grupul de pelerini care merge să se adape din izvoarele harului din diferite părți, tot așa și pe noi, creștinii, cu mic cu mare, indiferent ce responsabilitate avem în ordinea umană, Biserica ne adună și ne îndeamnă să urcăm pe scara cerului către Împărăția lui Dumnezeu. Bineînțeles că putem avea dificultăți în urcare, căci scara nu este o punte pe care treci dintr-o parte în alta, în plan orizontal; scara urcă pe verticală, iar în urcare ai mai multă nevoie de forță și echilibru pentru a nu te descumpăni și cădea. Trebuie doar să ne angajăm cu toată ființa în urcare, căci sprijin va veni din partea Mântuitorului și a celor care au urcat deja pe această scară, sfinții și dreptii Bisericii. Toti ne vor sprijini, dacă-i chemăm în ajutor. Apoi, trebuie să mai știm că virtuțile pe care le împlinim nu sunt altceva decât niste puteri (*virtute*, în sens etimologic mai larg înseamnă *bărbăție, putere spirituală*), care se adaugă ființei noastre și care o propulsează pe alte trepte, de unde orizontul se deschide și putem descoperi alte valori și alte sensuri ale existenței în Hristos.

Nu trebuie să facem abstractie și de pericolele care ne pasc în această urcare. Unii deznădăjduiesc, alții cad, alții se risipesc în cădere. Pentru ce se întâmplă astfel? Răspunsul este dat de Evanghelia care se citește la Sfânta Liturghie, în această zi de duminică (Marcu 9, 17-31) în care se vorbește despre vindecarea fiului lunatic, adus de tatăl său la Iisus. Hristos întreabă pe părintele fiului bolnav: „De poți crede, toate sunt cu putință credinciosului” (Marcu 9, 23), iar răspunsul a fost ca o strigare din suflet: „Cred, Doamne, ajută necredinței mele” (Marcu 9, 24). Atunci Hristos vindecă copilul. Asemenea și noi, cei care urcăm pe scara cerului. Atâta vreme cât credința, nădejdea și dragostea nu slăbesc, Dumnezeu ne vine în ajutor și sporește puterile noastre. Îndoirea

Atâta vreme cât credința, nădejdea
și dragostea nu slăbesc, Dumnezeu ne vine
în ajutor și sporește puterile noastre.

EDITORIAL

noastră, puțină credință, murmurul nostru, cărtirea și toate celelalte ispite produse de diavol, în vremea osteneții urcușului, resping mâna venerabilă a lui Dumnezeu, Cel Care ne ajută. Să nu fie! Să avem credință că Dumnezeu este cu noi, iar atunci când puterile noastre slăbesc, ne ia în brate ca pe niște copii neputincioși și ne repune pe drumul pe care ni l-a indicat.

Doamne, fii cu noi pureea!

Rugăciunea trebuie curățată de utilitarism

A cincea duminică din Postul Mare, este dedicată de Biserică Sfintei Maria Egipteanca, cea mai mare ascetă cunoscută în Biserica creștină. Viața ei este binecunoscută astăzi și este la îndemâna oricui să o citească. Ceea ce este important este mesajul pe care ni-l transmite, citind și urmărind viața acestei mari sfinte a Bisericii.

Era o mare păcătoasă, o prostituată care trăia într-un important oraș al desfrâului din Egipt. Dumnezeu, Care a venit să scoată umanitatea din robia păcatului și a morții spirituale, a dat dovadă, prin ea, că omul se poate schimba, prin metanoia, și poate ajunge asemenea îngerilor.

Pe scurt, viața ei o putem cuprinde în trei părți: starea de păcat sau **căderea**, starea de pocăință sau **purificarea** și starea de pocăință permanentă sau **iluminarea**.

Punctul forte al vieții ei a fost *venirea în sine*, convertirea, *mutatio mentis*. Acest lucru s-a produs atunci când voia să intre pentru a se închina lemnului Sfintei Cruci a Mântuitorului Hristos, în Biserica din Ierusalim. O forță exterioară ei o oprea să înainteze. Era semnul chemării la o altă stare a vieții.

De ce tocmai ea și nu alții, care erau poate tot atât de păcătoși? Pentru ce eu sau tu nu suntem opriti, când voim să intrăm în Sfânta Sfințelor unei biserici sau într-un loc sacru pen-

tru a săruta o icoană făcătoare de minuni sau moaștele unui sfânt? Dacă reflectăm bine, în toată sinceritatea, și noi ar trebui să fim opriti de o forță nevăzută atunci când am vrea să înaintăm spre ceva sfânt cu o conștiință încărcată de fărâdelegi.

Autorul inspirat, Patriarhul Sofronie al Ierusalimului, care a scris viața Mariei Egipteanca, nu ne dă un răspuns la această întrebare logică, dar pe acesta îl putem deduce din context. Această femeie, destrăbălată inițial, a fost aleasă pentru că numai Dumnezeu știa că are un suflet mare.

Am putea pune întrebarea și despre Sfânta Fecioară Maria; de ce ea și nu altă fecioară a fost aleasă pentru a dialoga cu cerul. Dumnezeu are planul Său pentru lume, El știe adâncurile sufletului, El ne alege din pântecul maicii noastre pentru a împlini întru El binele. El ne-a lăsat liberi, însă, să urmăm acest plan, pentru că nu este predestinație absolută în planul lui Dumnezeu. El știe toate, dar nu intervine în viața omului pentru

că i-ar îngrați libertatea. El doar insuflă pe fiecare să împlinească binele. Însă pe unii îi alege în mod special, ca să împlinească planul Său pentru lume. Așa au fost aleși Fecioara, apostolii, sfinții Bisericii și deci și Sfânta Maria Egipteanca. Și Sfântul Apostol Pavel, spre exemplu, marele prigonitor al creștinilor a devenit apostolul neamurilor și cel mai fervent apostol al lui Hristos, după un moment anume: întâlnirea cu Hristos pe Calea Damascului.

Cel mai mare păcătos, poate deveni un sfânt

Sfânta Maria Egipteanca a fost aleasă de Dumnezeu pentru a ne arăta cum omul, din cel mai mare păcătos, poate deveni un sfânt. Biserica, într-unul din imnele sale, cântă: „*Mare este puterea Crucii Tale, Doamne, că s-a înfipt în loc și lucrează în lume. Și a făcut din pescari apostoli și din păgâni mucenici, ca să se roage pentru sufletele noastre*“.

Nu Dumnezeu este cauza suferinței, ci răul

Sunt foarte mulți în ultimul timp care escamotează divinitatea Mântuitorului, ca ecou al vocii Marelui Inchizitor dostoevskian, ancorati în Umanism plat și Existențialism fad, spunând: prea multă injustiție, nedreptate, violență, rău în lume; copii handicapați, flămânzi, abandonati, bolnavi de boli incurabile și necunoscute. Unde este Dumnezeu? El nu există, căci dacă ar exista ar dispărea toate acestea, căci ar lua în propriile mâini destinul acestor nefericiți.

Existențialismul ateu, preluând fragmentar o afirmație a filosofului german Friedrich Nietzsche, părintele ateismului modern, a lansat ideea că Dumnezeu a murit, iar cel ce împărătește acum este *supraomul*, care

vine din neant și sfârșește în el. Unde a ajuns lumea guvernată de *superman*? Iată finalitatea unei astfel de gândiri nebune despre filosofia supra-omului! Să privim doar fresca secolului al XX-lea: război planetar, despoți și tirani capabili să extermină întreaga populație a planetei; gulaguri, deportări, azile pline de psihopați și oligofreni, săli de tortură, închisori traumatizante, terorism, bombă nucleară, arme din ce în ce mai sofisticate pentru distrugere în masă, nihilism, putrefacție culturală și spirituală, invidie, ură de rasă, crize de tot felul, inversarea valorilor morale etc.

Nihiliștii vor un Dumnezeu care să schimbe această frescă macabră și plină de himere. Dumnezeu este atotputernic și ar putea

Noi nu trebuie să cerem ca Hristos să fie de partea noastră, ci să ne rugăm ca noi să fim de partea Lui.

Primul mormânt al lui Lazăr din Betania (imaginea din stânga) a rămas un loc de pelerinaj până în zilele noastre. Al doilea mormânt, din insula Cipru, a fost descoperit în Kittium în jurul anilor 890 d.Hr., cu moaștele Sf. Lazăr și purtând inscripția „Lazăr, prietenul lui Hristos.“ Peste acest mormânt a fost construită o biserică închinată Sfântului Lazăr, primul episcop al Ciprului

Mântuitorul a ales-o pe Sfânta Maria Egipteanca și a oprit-o înaintea Crucii Sale pentru a trezi în ea conștiința de sine, apoi conștiința păcatului și conștiința prezenței lui Dumnezeu. După trezirea conștiinței, încep treptele urcușului.

Ea voia să intre în Sfântul Mormânt în starea ei păcătoasă în aparență, însă curată în profunzimi. Ea nu cerea nimic lui Dumnezeu; dorea doar să vadă locul unde S-a răstignit Hristos. Fără îndoială că erau poate sute sau mii de pelerini care și ei intrau, dar fiecare cu scopul său: unii se rugau pentru sănătatea lor, alții pentru dobândirea de bogății, bani, avere, pentru un succes oarecare. Maria nu cerea nimic, doar voia să se apropie de Crucea Domnului. Tocmai această dorință, simplă în aparență, i-a fost refuzată, ceea ce i-a produs o

mare durere. O astfel de experiență poate să ne intrige. Dacă Hristos este Cel ce ne-a zis: „Cereți și vi se va da, bateți și vi se va deschide, căutați și veți afla“ (Matei 7,7), atunci de ce nu ne dă, fie chiar și un lucru simplu și neînsemnat. Explicația ni se dă în evanghelia zilei (Marcu 10, 32-45), cu frații lui Zevedeu, care cereau emfatic să fie unul de-a dreapta și altul de-a stânga, în Împărăția lui Dumnezeu, și cărora Hristos le spune: „nu știți ce cereți“. Deci, noi nu trebuie să cerem ca Hristos să fie de partea noastră, ci să ne rugăm ca noi să fim de partea Lui. Iar pentru acest fapt Dumnezeu are metodele Sale: pe unii îi cheamă mai repede, pe alții după o osteneală mai mare.

Pentru a se apropia de Mântuitorul, de locul cel sfânt al Lui, Mariei i-au trebuit 47 de ani de jertfă și asceză în Pustia Iordanului. Iată cum

Dumnezeu ne pregătește calea fiecăruia, depinde încă o dată de noi, dacă voim să fim în compania Lui sau nu. Obstacolul a fost, pentru Maria Egipteanca, un impuls pentru a porni pe calea pocăinței, a smereniei, a urcușului duhovnicesc.

Sfânta Maria, roagă-te lui Hristos pentru noi, păcătoșii!

Dumnezeu se face părtaș suferințelor noastre

Postul Mare se încheie cu *Sămbăta lui Lazăr*, când se amintește de minunea pe care a făcut-o Hristos înainte de patima Sa mântuitoare, considerată cea mai mare minune a Sa, care este, în același timp, și garanția învierii noastre.

La Sfânta Liturghie din această zi, se istorisește întreg evenimentul învierii lui Lazăr din morți, descris în detaliu de Sfântul Evanghelist Ioan, în capitolul al 11-lea (1-45). Pericopa evanghelică ne propune spre meditație învățături soteriologice și eshatologice de o mare profunzime și complexitate.

Deoarece în meditațiile anterioare am vorbit mai mult despre pocăință, reconciliere și mântuire, vom rămâne fideli aceluiași ton elegiac, specific stării de pocăință continuă cerută de perioada Păresimilor, transfiguratoare și nu desfiguratoare.

În versetul 35 al capitolului al 11-lea, se relatează faptul că, în fața mormântului prietenului Său Lazăr, Iisus a plâns: „Și a lacrimat Iisus“. Ca orice om, în fața mulțimii întristate și a bunului său prieten pus de patru zile în mormânt, Iisus S-a întristat și a plâns. Este semnul că în El, deși locuia toată plinătatea dumnezeirii, dispozițiile naturale (afectele fizice) erau active. Întrupându-Se, a devenit asemenea nouă, vulnerabil, sensibil în a-Și arată compasiunea față de suferinzi. Creștinismul, de altfel, este singura religie în care Dumnezeu Se face Persoană pentru a împărtăși și primi suferința

schimba toate, dar ar anihila libertatea omului căruia i-a dat pământul ca un paradis, unde să se organizeze singur, în manieră umană. Nu trebuie să spunem că Dumnezeu îngăduie suferința. El Însuși Și-o asumă în mod voit. Să ne amintim că atunci când Iisus era în Grădina Ghetsimani și când unul dintre ucenici a scos sabia și a lovit, tăind urechea unui slujitor al puterii, El i-a zis: „*Întoarce sabia ta la locul ei, că toți cei ce scot sabia, de sabie vor pieri*“ (Luca 26, 52). Apoi continuă: „*Sau ți se pare că nu pot să rog pe Tatăl Meu și să-Mi trimită acum mai mult de douăsprezece legiuni de îngeri?*“ (Matei, 26,53). Dar acestea se fac pentru a se împlini Scriptura: „*Bate-voi păstorul și se vor risipi oile turmei*“ (Matei 26, 31). Deci, Iisus nu uzează de atotputernicia Sa, „*ci Se smerește pe Sine, ascultător făcându-Se până la moarte și încă moarte de cruce*“

(Filipeni 2, 8). Dumnezeu este atotputernic, dar nu-L forțează pe om să-L iubească, El acceptând să sufere mai departe din cauza neputinței omului de a răspunde iubirii Lui.

În fața acestei suferințe pe care Și-o asumă, Iisus plânge, lacrimăază. El varsă lacrimi pentru suferința umană, suferință care nu s-a produs din cauza Lui. Nu Dumnezeu este cauza suferinței, ci răul, care nu are nicio legătură cu Dumnezeu. Un sfânt aproape contemporan, care a trăit în plină epocă a modernismului steril (sf. Siluan de Athos), contemplând fresca sinistră a umanității, ne dă un sfat extraordinar: *Ține mintea ta în iad și nu deznădăjdui.*

Hristos știe că după suferință vine transfigurarea, căci *cel ce răbdă până la sfârșit acela se va mântui*, adică va vedea Învierea lui Hristos și se va face părtaș al acestei Învieri.

Pelerinajul nostru pe acest pământ este un paște neîncetat, adică o trecere permanentă, prin moarte, la o nouă formă de viață.

EDITORIAL

➤ creaturii, în dialog interpersonal. Dumnezeu se face părtaş suferințelor noastre.

Existența noastră pământească este un amestec de moarte și înviere

Moartea nu-i ceva care încheie viața noastră terestră, ci este o realitate care există în noi și în jurul nostru. Tot Sfântul Pavel zice că „Noi murim în fiecare zi“ (I Corinteni 15, 31). Fiecare moarte este urmată de o înviere sau de o renaștere. Altfel spus, orice moarte presupune o nouă formă de viață. Chiar și existența noastră pământească este un amestec de moarte și înviere.

Pelerinajul nostru pe acest pământ este un paște neîncetat, adică o trecere permanentă prin

moarte la o nouă formă de viață. Spre exemplu, între nașterea noastră inițială și adormirea finală, viața noastră este constituită din moarte și înviere. Urmăriți ciclul vieții noastre biologice. De fiecare dată când adormim în timpul somnului din noapte, această dispoziție naturală înseamnă o pregustare a morții; dar fiecare trezire din somnul nopții, dimineata, înseamnă o înviere din morți. În una din rugăciunile de seară zicem: „Stăpâne, lubitorule de oameni, au doar nu-mi va fi patul acesta groapă? Sau încă vei mai lumina cu ziua ticălosul meu suflet? Iată, groapa-mi zace înainte și iată, moartea-mi stă înainte...“ De asemenea, o rugăciune din spiritualitatea iudaică spune: „Binecuvântat ești, Doamne, Creatorul Universului, căci recreezi lumea în fiecare dimineată...“ Așa va fi și cu somnul final. Adormim întru Domnul și ne trezim la o altă formă de viață, străină sensibilităților noastre de pe pământ.

Tot modelul acesta de moarte și înviere, puțin diferit, îl observăm și în procesul nostru de creștere biologică. Trecerea de la starea de prunc la copil, de la copil la adolescent, de la adolescent la adult, de la adult la bătrân înseamnă o trecere prin moarte la o altă etapă a vieții pămâtenă. Nu ne mai întoarcem niciodată la starea de dinainte; am murit față de cea etapă a vieții. Bătrânețea nu este un sfârșit al etapelor vieții, ci o împlinire a persoanei, iar moartea nu este o fatalitate, ci o trecere, un paște către o nouă formă de viață, superioară celei trecute. Așadar, moartea nu are un caracter distructiv, ci unul constructiv. După moarte vine învierea, știind că „prin Hristos înviat viața stăpânește și niciun mort nu mai este în mormânt“.

Moartea ca instrument al restaurării noastre ființiale

Cu toate acestea, moartea biologică este simțită ca anormală, tragică și monstruoasă. Indiferent de realismul nostru în abordarea fenomenului, ea naște dezolare și indignare. L-am văzut pe Hristos plângând în fața mormântului lui Lazăr. Sfântul Pavel consideră moartea un dușman care va fi învins (cf. I Corinteni 15, 26), ceea ce înseamnă că fenomenul nu face parte din planul lui Dumnezeu. Totuși, ea este o expresie a smereniei, a milei și a compasiunii lui Dumnezeu pentru om. Ce-ar fi dacă am trăi la infinit în această lume coruptibilă și deșartă!? Sensul existenței ar fi teribil și insuportabil. De aceea, Dumnezeu a lăsat acest „tunel de scăpare“, numit „moarte“, ca să se plinească toate, după planul Său. Fenomenul nu face altceva decât să desfacă sufletul de trupul coruptibil, pentru ca, după un timp oarecare, să se reunească într-o altă stare și cu alte atribute, devenind acel trup spiritualizat ca al lui Hristos, după Înviere. Cunoaștem acest lucru încă de la Ieremia profetul, care a văzut această lucrare a lui Dumnezeu și a spus: „«Scoală și intră în casa olarului, și acolo îți voi vesti cuvintele Mele!» Și am intrat eu în casa olarului și iată acesta lucra cu roata și vasul pe care-l făcea olarul din lut s-a stricat în mâna lui; dar olarul a făcut dintr-unul alt vas, cum a crezut că-i mai bine să-l facă“ (Ieremia 18, 2-3).

Prin urmare, Olarul dumnezeiesc, pe noi, vasul acesta de pământ, stricat prin păcat, îl sparge, pentru a-l reface, dându-i măreția primordială, cea a lui Adam înainte de cădere, când acesta avea posibilitatea să nu moară. Deci Dumnezeu folosește moartea ca un instrument al restaurării noastre ființiale. Totodată, moartea nu înseamnă despărțire, căci ne vom reintâlni atât cu trupul pe care l-am avut dintru început, cât și cu cei pe care i-am cunoscut în viața pe care am trăit-o pe pământ.

Cu astfel de gânduri, să încheiem asceza postului și să ne pregătim de lumina Învierii. ■

Clarificări administrative în urma ședințelor sinodale

În cadrul ședinței Sfântului Sinod din data de 11 februarie 2010 s-au analizat, între altele, prevederile Statutului BOR privind alegerea membrilor Adunării eparhiale, cât și situația și statutul clericilor divorțați sau recăsătoriți, adoptând măsuri cu caracter unitar și obligatoriu în toate eparhiile Patriarhiei Române.

În cadrul ședinței Sfântului Sinod din data de 11 februarie 2010, s-a discutat asupra art. 91 alin. 4 din „Statutul pentru Organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române” care prevede: „membrii Adunării eparhiale, clerici și mireni, se aleg pe termen de patru ani. Ei pot fi aleși pentru cel mult două mandate”.

Specificări privind alegerea membrilor Adunării eparhiale

Ținând cont de faptul că alegerea în calitate de membri ai adunărilor eparhiale constituie o chemare la lucrarea misionară și nu este un drept și un privilegiu, Sfântul Sinod al BOR a decis limitarea alegerii ca membru în Adunarea eparhială pentru cel mult două mandate. Astfel se asigură chemarea unor noi membri în adunările eparhiale, urmărindu-se atât bunul mers al vieții și activității bisericești, cât și dinamizarea lucrării misionare a tuturor membrilor Bisericii.

Sfântul Sinod a dispus ca, la alegerile pentru Adunarea eparhială - care vor avea loc, în cadrul Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului, în data de 15 aprilie 2010 -, să nu mai fie aleși toți aceia care au deținut două mandate, indiferent de legislația și de formă, consecutivă sau neconsecutivă.

Funcții incompatibile concomitent

Totodată, Centrelor eparhiale din cuprinsul Patriarhiei Române, li s-a recomandat ca, în contextul art. 199 din „Statutul pentru Organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române”, nimeni să nu fie, în același timp: membru al Consiliului eparhial și al Consistoriului eparhial; vicar administrativ eparhial, consilier eparhial, inspector eparhial, secretar eparhial, protopop și membru ales al Adunării eparhiale; vicar administrativ eparhial, consilier eparhial, inspector eparhial, secretar eparhial, protopop și membru al consistoriilor bisericești. De asemenea, nu pot fi aleși membri ai Consistoriului disciplinar protopopesco, ai Consistoriului eparhial și ai Consistoriului mitropolitan cei ce sunt înrudiți între ei sau cu Chiriarhul respectiv, până la al patrulea grad de sânge și al doilea de cuscrie. În același context, s-a precizat că nimeni nu poate

fi salariat în administrația și controlul bisericesc eparhial și, în același timp, membru în organizările bisericești de disciplină.

S-a stabilit, tot cu acest prilej, ca, în cazul protoiereilor care dețin și oficiul de paroh și al exarhilor de mânăstiri care sunt și stareți, inspecția activității desfășurată la parohie și mânăstire să fie făcută de personal abilitat de la centrul eparhial (inspector sau consilier de resort), urmând ca protoiereii care dețin și oficiul de paroh să primească o sumă de indemnizație de conducere, prin renunțarea la cea mai mică dintre ele.

Statutul preoților divorțați sau recăsătoriți

În cadrul aceleiași ședințe de lucru, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a analizat situația clericilor divorțați sau recăsătoriți. În lumina prevederilor canonice, Sfântul Sinod a hotărât că toți Chiriarhii au îndatorirea de a respecta cu strictețe prevederile canonice, statutare și regulamentare bisericești, care nu admit recăsătorirea clericilor sub nicio formă. De la data adoptării și comunicării hotărârii sinodale nr. 1092 din 24.02.2010, nu este îngăduit niciunui Chiriarh să aplice vreo formă de pogorământ, clericilor divorțați sau divorțați și recăsătoriți urmând a fi sancționați cu pedeapsa depunerii din treaptă sau caterisirea. Aceeași măsură se va aplica și în cazul preoților văduvi și recăsătoriți.

În scopul întăririi stabilității familiei creștine, a sporirii disciplinei și moralității clerului, precum și a diminuării cazurilor care influențează în mod negativ viața bisericească, membrii Sfântului Sinod au hotărât că toți clericii divorțați sau divorțați și recăsătoriți nu pot ocupa

posturi de conducere în administrația bisericească (protopopiat, eparhie, Patriarhie), nu pot ocupa postul de preot paroh și, în mod special în mediul rural, nu pot promova la parohii de categorie superioară, nu pot primi ranguri bisericești, nu pot fi încadrați în învățământul teologic preuniversitar sau universitar și nu pot săvârși singuri Taina Cununiei, ci doar în sobor cu alți preoți (excepție, parohii rurale izolate, în care nu există posibilitatea formării soborului de preoți).

Episcopul locului, după examinarea atentă a fiecărui caz de cleric divorțat, poate hotărî folosirea unui preot aflat în această situație în învățământul teologic, administrația bisericească, activități filantropice sau culturale.

Toate centrele eparhiale din țară au primit sarcina elaborării listelor complete cu preoții care cad sub incidența Hotărârii Sfântului Sinod nr. 1092/24.02.2010, comunicând către Patriarhie numele și prenumele, data nașterii, anul și motivele divorțului, pedeapsa aplicată de centrul eparhial, data recăsătoririi pe baza actului de stare civilă și situația actuală a preotului.

În consecință, Sectorul administrativ-bisericesc al Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului a fost mandatat să prezinte tuturor preoților din eparhie Hotărârea Sfântului Sinod nr. 1092/24.02.2010, în cadrul ședințelor protopopești trimestriale, în scopul prevenirii unor astfel de situații nedorite de indisciplină. Totodată, puținele cazuri de preoți din eparhie care cad sub incidența hotărârii menționate mai sus, vor fi convocate în cel mai scurt timp la Centrul eparhial, pentru a-și lămuri situația și a se lua măsurile ce se impun. (Pr. Dan Alexandru ANTOCE, Consilier administrativ-bisericesc)

„Dumnezeu este omniprezent, atât în mijlocul Carpaților, cât și în centrul Parisului“

La Roman și Bacău, între prezențele devenite firești în ultimii ani, se află și Preasfințitul Ioachim Băcăuanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului. Participă la toate sfîntirile, fie de biserică, fie de așezăminte culturale ori sociale. De asemenea, se află mereu printre participanții la manifestările culturale din Roman și Bacău. Un chip ajuns familiar pentru romașcani și băcăuani. Un ierarh, a cărui viață confirmă vocația sacerdotală.

Născut la 29 martie 1954, la Stănița, județul Neamț, Preasfințitul Ioachim Băcăuanul (la botez Ilie Giosanu) este al treilea copil, din cei opt, ai familiei Anica și Nicolae Giosanu.

Copil fiind, construim biserițele din nisip

Amintirile din perioada copilăriei sunt încă intense. La rugămintea noastră, Preasfinția Sa a rememorat câteva dintre amintirile cele mai fericite din acea perioadă. „Nu pot uita momentele în care mergeam pe malul Siretului și construim biserițele din nisip. Îmi amintesc, de asemenea, de figurile învățătorilor, a păstorului de suflete din sat, precum și a unui unchi de-al meu, dascăl la biserică, dascăl în sensul de dascăl, erudit, de la care am învățat foarte multe și mi-a călăuzit pașii și m-a îndrumat către Seminar“, ne povestește Preasfințitul Ioachim.

În mănăstire de peste patru decenii

Copilăria n-a durat prea mult, căci, la doar 14 ani, a intrat ca frate la Mănăstirea Sihăstria. „Pe atunci la mănăstire era o viață foarte strictă. La Sihăstria erau mulți bătrâni, adunați de regimul comunist (de la 50 de ani în sus) cu viață sfântă. Îi văd parcă și acum în fața ochilor pe părintele Ioil, părintele Cleopa, părintele Paisie sau părintele Petroniu Tănase, de care m-am legat sufletește și care m-a pregătit să dau examen la Seminarul de la Neamț“, și-a amintit episcopul de la Roman.

În anul 1970, Ilie Giosanu a intrat ca elev la Seminarul Teologic de la Neamț. „M-am adap-

PS Episcop-vicar Ioachim Băcăuanul, răsfoind printre amintiri

tat la austeritatea și asceza de la Neamț, unde eram seminarist. Nu mi-a fost greu, deoarece în acea perioadă, respectiv anii 1970-1972 „am fost crescut de mănăstirea Sihăstria“. Aici nu era deloc ușor pentru un frate de doar 16 ani, cu aspirații duhovnicești. „Când veneau comuniștii în inspecție, fugeam în pădure. În urma Decretului 410, la Sihăstria veneau deseori inspecții pentru a se verifica dacă nu sunt cumva tineri admiși în mănăstire. Era renumitul tovarăș Vasilescu, care cerceta fiecare ungher din mănăstire.

Starețul Caliopie, un om plin de curaj, a primit pe cei tineri, pentru că ajutau bolnavii. Însă, părintele Caliopie ne-a povățuit ca «atunci când vine împuternicitul, voi să plecați». Așa s-a făcut că, ori de câte ori era inspecție, un bătrân dădea șase lovituri de clopot și cei tineri plecam în pădure sau la Piciorul Crucii, la stână. Nu de puține ori, iarna, se întâmpla să dormim în fân câte 2-3 nopți, până când pleca „împuternicitul“, și-a amintit PS Episcop Ioachim.

Seminarist la Neamț, ierodiacon la Iași

După ce a absolvit, în anul 1975, Seminarul Teologic de la Neamț, Ilie Giosanu a fost admis, în urma examenului, la Facultatea de Teologie din București. Însă, conform legilor de atunci, cei intrați la facultate trebuia să facă, înainte de începerea cursurilor universitare, nouă luni de armată. După armată au urmat anii de

Facultate la București. A absolvit facultatea în anul 1980, cu licența la Catedra de Îndrumări Misionare, cu tema „Sabatul la cultele neoprotestante și Biserica Ortodoxă“. În același an, Ilie Giosanu a fost tuns în monahism la mănăstirea Bistrita, naș fiindu-i părintele Ioanichie Bălan. Atunci a primit și numele de Ioachim.

Anul 1985 a fost unul de turmă pentru călugărul Ioachim. „În acel an, vrednicul de pomenire patriarh Teoctist, pe atunci mitropolit al Moldovei și Sucevei, m-a chemat la Centrul eparhial din Iași“. Între 1985-1986, a slujit ca diacon la Catedrala mitropolitană și a fost secretar al mitropolitului Moldovei.

În anul 1990, când Preafericitul Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, a ajuns în scaunul arhieresc de la Iași, protosinghelul Ioachim Giosanu a primit îndrumarea și binecuvântarea de a pleca la studii în Franța.

Întâi slavona, apoi franceza

„Când am ajuns la Paris, imediat după schimbările politice din 1989, am simțit că am intrat în altă lume. Nu mi-a fost deloc ușor. Imaginați-vă un călugăr venit din mijlocul Carpaților în centrul Parisului“, ne-a povestit Preasfințitul Ioachim. „A fost un început cu multe dificultăți pentru mine. Nu găseam niciunde o atmosferă duhovnicească precum cea de aici. Să vă dau un singur exemplu: prima Sfântă Liturghie am oficiat-o într-o criptă a unei biserici

„Am întâlnit în Franța o diaspora românească foarte divizată și am încercat să îi apropiez, să îi unesc în jurul Bisericii.“

**Lucrarea de doctorat a PS Episcop-
vicar Ioachim Băcăuanul este prima de
acest fel, având ca subiect opera
Părintelui Stăniloae, fiind scrisă chiar
în timpul vieții marelui teolog român**

catolice, cu doar trei enoriași, în limba slavonă. Când am văzut că nu e nimic ca acasă, unde bisericile sunt pline, după Liturghie primul gând care mi-a venit a fost: «Ce-ai greșit tu, de-ai ajuns aici?». Era o luptă puternică în sufletul meu, însă, încet mi-am revenit și, tot atunci, m-am lămurit: am făcut ascultare. Atunci am realizat că Dumnezeu este omniprezent, atât în mijlocul Carpaților, cât și în centrul Parisului. Evident că, pentru a putea sluji acolo, a trebuit să stau toată noaptea să învăț ecteniile și rugăciunile în limba slavonă. Era chiar o situație amuzantă: în loc să învăț limba franceză, a trebuit să mă aplec asupra celei slavone, deoarece și la „Saint Serge“ s-a păstrat slujba în slavonă“.

„Am devenit mai ortodox la Paris“

Ca și când chestiunile de limbă nu ar fi fost suficiente, Preasfințitul Ioachim s-a aflat la Paris în perioada Războiului din Golf. „Era o frământare teribilă pe străzile pariziene. Eu mergem îmbrăcați în hainele consacrate în monahismul românesc, adică în negru. Într-o zi, când veneam de la cursuri de la Institut, îmbrăcați în veșminte și având culionul pe cap, m-am trezit atacat de câțiva arabi, care m-au confundat cu un evreu. M-au bătut atât de tare, încât mi-au rupt două coaste. M-am întristat foarte tare, căci ajunsesem să simt că, în loc să ajung în Parisul luminilor, am ajuns în Vestul sălbatic. Însă, toate cele petrecute în acea perioadă m-au ajutat în timp să-mi dezvolt și să-mi structurez mai bine identitatea. Pot să mărturisesc, poate paradoxal, că am devenit mai orto-

dox la Paris, unde întâlnești o lume pestriță, o lume în care înveți să deschizi ochii și încerci să nu te pierzi, pe tine și propria-ți identitate. După cei 10 ani petrecuți în Franța, am venit înapoi în țară întărit“ a apreciat Preasfințitul Ioachim.

Primul doctorat despre opera părintelui Stăniloae

La Institutul „Saint Serge“ din Paris și-a început doctoratul în Teologie, având ca îndrumători pe reputații teologi Olivier Clement și Boris Bobrinskoy. După patru ani, în 1994, a susținut teza de doctorat în limba franceză, cu tema „Îndumnezeirea omului în gândirea părintelui Dumitru Stăniloae“. A fost prima lucrare de doctorat despre marele teolog român, întocmită încă din timpul vieții acestuia.

„Îmi amintesc cu multă bucurie când am fost acasă la Părintele Stăniloae și i-am spus că doresc să întocmesc o lucrare despre el. M-a primit cu ochii întredeschisi și mi-a zis «lăsați-mă mai întâi să mor și apoi scrieți despre mine cât vreți!» Când i-am răspuns care este subiectul pe care îl voi trata, imediat a acceptat și mi-a dat câteva idei care m-au ajutat să-mi constituie planul lucrării“, a povestit PS Episcop Ioachim.

„Am întâlnit în Franța o diaspora românească foarte divizată și am încercat să îi apropiez, să îi unesc în jurul Bisericii. Însă, cea mai importantă realizare din acea perioadă a fost crearea primei mănăstiri românești în Occidentul secularizat, la Rosiers, cu hramul „Buna Vestire“. Am creat acest lăcaș de rugăciune și meditație într-o casă primitivă, prin testament, din partea unui aviator, Marian Chapy. Era un om extraordinar, care, în tinerețe, făcuse parte din aceeași escadrilă cu marele scriitor Saint Exupery. Mergeam adesea la el acasă și îl ascultam cu încântare cum vorbea despre autorul „Citadelei“ și îmi depăna amintiri care l-au legat de-a lungul expedițiilor de Antoine de Saint Exupery“, ne-a povestit PS Episcop Ioachim Băcăuanul.

În tot timpul petrecut la Paris, actualul Episcop-vicar de la Roman a organizat multe activități pastoral-misionare și culturale.

Cunoscut ca un pasionat al muzicii bizantine, celor care trec pragul Catedralei arhiepiscopale din Roman le amintim că nu trebuie să se mire dacă îl vor vedea pe Preasfinția Sa cântând la strună. Și în Franța a avut astfel de preocupări, finalizând prin a pune pe muzică bizantină românească Sfânta Liturghie a Sfântului Ioan Gură de Aur în limba franceză. Tot în capitala Franței, Preasfințitul Episcop Ioachim a oficiat și primul botez în incinta Ambasadei Române din Paris.

Un deceniu de arhierie

La data de 21 iunie 1998, de Sărbătoarea Tuturor Sfinților Atonului, hramul Mănăstirii Bucium, după oficierea Sfintei Liturghii, a fost hirotesit arhimandrit de către PF Părinte Daniel, pe atunci mitropolitul Moldovei și Bucovinei. În același an, 1998, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române l-a ales pe starețul mănăstirii „Buna Vestire“ din Rosiers, Arhiepiscop-vicar al Episcopiei Romanului. „În acel an eram angajat în numeroase proiecte sociale, eclesiale și ecumenice, și nu am putut veni pentru hirotonie decât în anul 2000, când, pe 1 mai, am fost primul episcop al Bisericii Ortodoxe Române hirotonit în mileniul III“, a afirmat Preasfințitul Ioachim.

Cu o activitate misionară intensă la nivel local, în anii de slujire arhierescă în calitate de arhieriepiscop-vicar al Episcopiei Romanului, Preasfințitul Ioachim Băcăuanul, fire optimistă, vede lucrurile mergând spre bine. „Sunt un om optimist și văd societatea într-o perspectivă prosperă. Țara noastră a ieșit din perioade mult mai critice decât cea pe care o traversăm acum. Cred că va fi o revigorare a vieții materiale, însă mi-e teamă că această situație va putea genera o criză spirituală. Din fericire, deocamdată nu au apărut astfel de semne“. (pr. Constantin GHERASIM)

Unul dintre proiectele importante pe care Fundația „Episcop Melchisedec“ le va implementa, începând din acest an, constă în organizarea unui Centru de zi pentru copiii proveniți din familii în dificultate.

Fundația „Episcop Melchisedec“:

Pentru copii, spre binele întregii comunități

Fundația „Episcop Melchisedec“ a obținut acreditarea unor servicii sociale reprezentate de un ansamblu complex de măsuri și acțiuni realizate pentru a răspunde nevoilor individuale, familiale sau de grup, în vederea prevenirii și depășirii unor situații de dificultate, vulnerabilitate sau dependență pentru prezervarea autonomiei și protecției persoanei, pentru prevenirea marginalizării și excluziunii sociale, pentru promovarea incluziunii sociale și în scopul creșterii calității vieții.

Unul dintre proiectele importante pe care Fundația le va implementa, începând din acest an, constă în organizarea unui Centru de zi pentru copiii proveniți din familii în dificultate. În vederea acestui scop, mai întâi vor fi reabilitate și modernizate două clădiri, care vor deservi Centru de zi pentru copii, urmărindu-se apoi echiparea și dotarea clădirilor respective cu echipamente și facilități specifice serviciilor care urmează a fi oferite, precum și achiziționarea de echipamente și programe informatice, în vederea implementării programelor pentru serviciile sociale.

Serviciile Centrului de zi vor fi organizate și furnizate după nevoile grupului țintă selectat (preșcolarii) și ale fiecărui individ în parte.

Dorință și necesitate

Decizia de a înființa un astfel de Centru are la bază mai multe motive. În primul rând, Fundația urmărește împlinirea dorinței testamentare a marelui episcop Melchisedec Ștefănescu. Apoi, în orașul Roman, nu funcționează un Centru de zi care să aibă drept grup țintă preșcolarii care provin din familii aflate în dificultate. Este important să menționăm că, din cauza dezvoltării economice lente a orașului Roman, populația, în mare parte, se află în dificultatea de a găsi un loc de muncă și, astfel, întreținerea copiilor, ca de altfel, a întregii familii, este tot mai grea.

Prin furnizarea acestui serviciu social, Fundația „Episcop Melchisedec“ urmărește să aducă un adăos în procesul educațional creștin ortodox de calitate, în care să se împletească armonios deprinderea aptitudinilor intelectuale și practice, cu formarea caracterului după principiile moralei creștine. De asemenea, se vor oferi copiilor preșcolari servicii de îngrijire, după terminarea orelor de la grădiniță, programe educative, asistență socio-pedagogică, spirituală, psihologică, logopedie, activități recreative ș.a..

Printre obiectivele ce se urmăresc prin acest proiect, amintim furnizarea de servicii educaționale specializate informale și non-formale, care să amelioreze comportamentul de adaptare școlară, asigurarea unui cadru protejat de petrecere a timpului liber și implicarea în prevenirea neglijării copilului și apariției problemelor de adaptare școlară, urmărindu-se integrarea mai rapidă în programul școlar, prin creșterea adaptabilității la acest tip de mediu și creșterea gradului de accesibilitate al familiilor care doresc alternative mai bune pentru îngrijire și educarea copiilor.

Conștientizarea nevoii copilului de a fi asistat

De asemenea, copiii beneficiari ai acestui serviciu vor fi stimulați să-și dezvolte abilitățile de comunicare, prin activitățile comune recreative. De asemenea, în acest cadru se vor pune

bazele și se va proceda la aprofundarea unei limbi străine. Preșcolarii vor fi implicați în activități care să permită dezvoltarea abilităților individuale creative și psihomotorii, în cadrul cluburilor de artă (pictură, modelaj, desen etc.). Personalul abilitat va observa și înregistra evoluția comportamentului fiecărui copil la activitățile zilnice și de club, asigurând transmiterea acestor informații părinților.

În același timp, se va pune accent pe însușirea și respectarea normelor de igienă personală, dar și pe formarea unui comportament alimentar sănătos, prin respectarea orelor de masă, centrul oferind micul dejun, o masă caldă la prânz și o gustare după-amiaza.

Prin realizarea unei campanii de informare și promovare a proiectului, urmărim sensibilizarea comunității față de problematica nevoii copilului de a fi asistat în a-și forma deprinderi dezirabile de petrecere a timpului liber, de a învăța, de a se comporta, de a se integra în grup și de a accepta diversitatea.

Schimbarea percepției comunității asupra problemelor școlarului din familia prea ocupată, aflat în situația riscantă de a fi neglijat și ameliorarea intensității factorilor care generează aceste situații sunt alte obiective importante pe care Fundația „Episcop Melchisedec“ dorește să le îndeplinească prin intermediul acestui Centru de zi.

Beneficiarii acestor servicii vor fi aproximativ 60 de preșcolari, care vor fi împărțiți în patru grupe (câte 15 elevi în fiecare grupă), copii ce provin din familii aflate în dificultate financiară sau în alte situații de risc social.

Îndeplinind toate aceste obiective enumerate mai sus, Fundația „Episcop Melchisedec“ va contribui în mod concret și va aduce un aport important la evoluția procesului educațional românesc, organizând un program normal de viață pentru acei copii care, din diferite motive, nu se pot bucura de el, sperând că, în acest fel, își va aduce aportul la formarea unei societăți sănătoase din punct de vedere spiritual și intelectual. (Arhid. Adrian CIOBANU)

Din inimi de copii, pentru inimi de bunici

Din cuvintele Evangheliei lui Hristos învățăm să ne dăruim întreaga noastră ființă pentru slujirea aproapelui. Asta încercăm să punem în practică prin organizarea unei ample acțiuni socio-culturale ce s-a desfășurat anul acesta în săptămâna mărtisorului, în ziua de 8 martie.

Desfășurarea acțiunii „Inimi pentru inimi” este un mic gând dintr-un amplu proiect, început în 2009, care are la bază o gamă diversificată de acțiuni, ce urmează a se desfășura pe o perioadă de 3 ani, încheindu-se cu înființarea unui muzeu sătesc.

„Zestrea satului meu” - numele proiectului mare - are un grup numeros de colaboratori, printre care: Grădinița Luizi Călugăra, Colegiul

Național „Ștefan cel Mare” - Bacău, Biserica Ortodoxă „Izvorul Tămăduirii”, Biserica Romano-catolică „Înălțarea Sfintei Cruci”, Primăria Luizi Călugăra, Muzeul „Iulian Antonescu” - Bacău ș.a..

În data de 8 martie 2010, am continuat ceea ce am început în anul 2009, când, împreună cu un grup de elevi ai Colegiului Național „Ștefan cel Mare” și Grădinița Luizi Călugăra, am făcut mici bucurii bătrânilor aflați în căminul de bătrâni din Bacău.

Anul acesta, ne-am gândit să invităm bunicii de la același cămin, de ziua femeii, în noua și frumoasa incintă a Grădiniței din Luiza Călugăra. Aici, grupa mare, coordonată de către

doamna educatoare Felicea Anton, împreună cu un grup de elevi de la Colegiul Național „Ștefan cel Mare”, coordonați la rândul lor de către domniile profesori Andrei Dimofte și Dumitru Chiuc, au prezentat un spectacol de 8 martie - „De ziua ta, mămico” -, în cadrul căruia au umplut de bucurie inima oaspeților, dăruindu-le cadouri și flori.

Așa pot înțelege copiii noștri ce înseamnă „apostolat social”, făcut în Duhul lui Hristos, Cel vesnic viu, Care este izvor de creație și de înnoire a vieții. Pe această cale, vrem să mulțumim partenerilor noștri și celor care au crezut de cuvânt să ne ajute în împlinirea gândului nostru de a face fericite inimile bătrânelor însingurate. (Educatoare Felicea ANTON)

Copiii buni pot face lumea mai bună

Școala Generală Nr. 5 „Ghiță Mocanu” din municipiul Onești a găzduit sâmbătă, 13 martie, a șasea ediție a Concursului interdisciplinar județean „Un copil bun pentru o lume mai bună”. Elevii claselor a III-a și a IV-a de la toate școlile din județul Bacău au susținut câte o probă la disciplinele Religie, Educație civică și Desen artistic.

Cu binecuvântarea Preasfântului Părinte Ioachim Băcăuanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului, 290 de copii din clasele a III-a și a IV-a de la școlile din județul Bacău au participat și anul acesta la Concursul interdisciplinar județean „Un copil bun pentru o lume mai bună”. Competiția, găzduită de Școala „Ghiță Mocanu” din Onești, s-a desfășurat sub patronajul spiritual al Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului și al Inspectoratului Școlar Județean (ISJ) Bacău. Concursul s-a desfășurat în prezența prof. Irina Leonte, inspector școlar de specialitate la disciplina Religie, în cadrul ISJ Bacău, prof. Gabriela Fornica Livada, directorul Școlii „Ghiță Mocanu”, și a prof. de Religie Otilia Bârgăoanu, consilier educativ în cadrul Școlii „Ghiță Mocanu” și coordonatorul concursului. Elevii participanți au fost organizați pe trei echipe de câte trei elevi.

Fiecare copil a primit un dar

„Concursul organizat în școala noastră constă în participarea elevilor claselor a III-a și a IV-a, care cooperează în vederea realizării unui portofoliu. Acesta a cuprins: fișe de lucru la Religie și Educație civică, rezolvate de elevii în timpul celor 90 de minute destinat concursului, un desen în acuarelă, după o temă impusă. Elevii participanți au fost selectați de învățător și profesorul de Religie”, a declarat prof. Otilia Bârgăoanu, coordonatorul acestui concurs.

Echipele au avut câte un nume: „Serafimii”, „Pelerinii”, „Heruvimii”, „Arhanghelii” etc. Scopul concursului a fost aprofundarea cunoștințelor de Religie, Educație civică și Desen artistic, aplicarea cunoștințelor învățate, rezolvarea unor situații-problemă, înțelegerea normelor și valorilor morale care călăuzesc viața și activitatea oamenilor în comunitate și inițierea micilor școlari

în practicarea unui comportament civic și tolerant. Fiecare copil participant a primit un dar, care a constat într-o carte cu povești, o iconiță, o prăjitură și o cruciuliță lucrată de elevii de la „Ghiță Mocanu”. „Copiii au fost bucuroși de organizarea concursului. Elevii de clasa a IV-a, care au deja experiență, erau emoționați în privința subiectele pe care urmau să le primească, pentru că doreau să realizeze compuneri frumoase, în care să-și expună ideile și învățăturile primite la clasă și în familie. Și cei din clasa a III-a au așteptat cu emoție concursul, dar, când au apărut surprizele și au văzut cum au fost așteptați de gazde, s-au simțit ca la o petrecere de 1 Iunie”, ne-a relatat prof. Otilia Bârgăoanu. Elevii de la clasa a III-a au primit următoarele premii: zece premii I, 13 premii II, șase premii III, trei mențiuni și 12 premii de participare. Elevii de clasa a IV-a au primit 19 premii I, 16 premii II, șase premii III și cinci mențiuni. (www.ziarullumina.ro)

Preoții din Arhiepiscopia Romanului și Bacăului au participat, în perioada 11-18 martie, la conferințele semestriale cu tema „Activitatea administrativă a preotului paroh în lumina noilor hotărâri sinodale“.

ȘTIRI

Credincioșii din Pâncești-Sascut și-au întâmpinat ierarhul cu pâinea dragostei și florile recunoștinței, ca unii ce au păstrat din moși strămoși frumoasa tradiție a comunității în duh și rugăciune cu cel hărăzit să le fie păstor

Comuniune și rugăciune în satul Pâncești - Sascut

Satul Pâncești - Sascut rămâne una dintre comunitățile creștin-ortodoxe care, în ciuda provocărilor vremurilor, se străduie să păstreze duhul adevărului statornic aici de înaintași, începând cu veacul al XVII-lea. Aici este una dintre bisericile a cărei piatră de temelie a fost pusă de eruditul ierarh Melchisedec Ștefănescu, părintele autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române, și pe care a sfințit-o, în anul 1908, fiul acestor meleaguri, episcopul Teodosie Atanasiu.

În biserica din Pâncești a slujit duminică, 7 martie, Preasfințitul Episcop Ioachim Băcăuanul,

alături de un sobor de șapte preoți. Câteva sute de credincioși au venit la slujba arhierescă oficiată în sfântul lăcaș cu hramul „Adormirea Maicii Domnului“. În cuvântul de învățătură rostit cu acest prilej, PS Episcop Ioachim Băcăuanul a tălcut semnificațiile Evgheliei din Duminica Sfintei Cruci și a amintit de vrednicul de pomenire ierarh Teodosie Atanasiu, cel care, în preajma Primului Război Mondial, îi îmbărbăta pe românii plecați pe frontul de luptă, și, mai apoi, în clipele de răgaz, traducea din scrierile sfinților părinți.

Sutele de credincioși prezenți la biserică au asistat și la hirotonia - pe seama parohiei Beresti-Sascut - a unui tânăr teolog, profesor de religie în zonă, Ionuț Miron, care, înaintea ceremoniei

specifice, a făcut un jurământ de ascultare și supunere față de legile bisericești. La sfârșitul slujbei, a ținut un cuvânt *pr. Vasile Radu*, protopopul de Bacău Sud, cel care a slujit în anii tinereții pe aceste meleaguri. Cunoscător al dragostei de Dumnezeu a oamenilor din zonă, părintele Radu a explicat importanța hirotoniei și rostul unui preot într-o comunitate ce păstrează legătura spirituală și canonică cu Biserica Ortodoxă. Ceremonia religioasă din duminica Sfintei Cruci a fost încheiată de *preotul paroh Ioan Negoită*, care a mulțumit PS Episcop Ioachim pentru prezența în rândul creștinilor din Pâncești, pentru frumoasele cuvinte rostite și pentru binecuvântarea arhierescă adresată credincioșilor din această zonă a Bacăului. (pr. Ctin GHERASIM)

Conferințe administrative în Arhiepiscopia Romanului și Bacăului

Preoții din Arhiepiscopia Romanului și Bacăului au participat, în perioada 11-18 martie, la conferințele semestriale cu tema „Activitatea administrativă a preotului paroh în lumina noilor hotărâri sinodale“. Ședințele au fost prezidate de *Preasfințitul Ioachim Băcăuanul*, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului, alături de care s-au aflat și câțiva dintre consilierii eparhiali.

În ziua de 11 martie, la Protopopiatul Onesti, preoții parohi au fost prezenți la prima conferință administrativă din anul 2010. Seria conferințelor a continuat în ziua de 15 martie în Protopopiatul Bacău - Nord, pe 16 martie la Protopopiatul Bacău - Sud, iar pe 17 martie la Protopopiatul Moinești. Seria acestor întruniri s-a încheiat în ziua de 18 martie, la Protopopiatul Roman. Printre subiectele abordate s-au aflat cele legate de alegerile pentru Adunarea eparhială, dar și formularea unor concluzii în legătură cu alegerile desfășurate pentru consiliile parohiale. S-a mai discutat și despre implementarea programului informatic de contabilitate parohială, despre inventarierea bunurilor bisericești. De asemenea, au avut loc dezbateri privind noile hotărâri ale Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române cu privire la luarea unor măsuri pastorale unitare, privind întărirea instituției familiei preotului ortodox. (pr. Ctin GHERASIM)

„Cred, Doamne, și mărturisesc“

Se împlinesc anul acesta 1685 de ani de la Primul Sinod Ecumenic (Niceea - 325). Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât ca anul 2010 să fie „Anul Simbolului de credință” - în amintirea întocmirii, sub inspirația Duhului Sfânt, de către cei 318 părinți participanți, a primelor 12 articole din Mărturisirea noastră de credință.

Crezul este un act simbolic de manifestare a iubirii, un act demonstrativ de mărturisire a dreptei credințe, este cea mai concisă și exactă expresie existentă a doctrinei fundamentale, a credinței noastre ortodoxe. Conține 12 articole, primele 7, alcătuite de cei 318 părinți, participanți la Sinodul I Ecumenic (Niceea 325), iar ultimele 5, alcătuite de cei 150 de părinți participanți la Sinodul al II-lea Ecumenic (Constantinopol 381) - lucrare sfântă, săvârșită sub inspirație divină, ca răspuns la ereziile care tulburau viața Bisericii în primele veacuri creștine și ca normă și formă de mărturisire a Adevărului.

Importanța credinței și a mărturisirii ei

Cuvântul „Crez”, provine de la latinescul: „Credo” - care înseamnă: „Eu cred”.

Este important să vedem cum, de fiecare dată, Mântuitorul Iisus Hristos a cercetat credința celor ce se apropiau, sau erau aduși aproape de El, spre vindecare, pentru ca, din cele ce urmează, să înțelegem cât de importantă este credința și cât de importantă este, în egală măsură, mărturisirea ei.

□ „Miluiește-ne pe noi, Fiule al lui David” (Matei 9, 27) - strigau Mântuitorului cei doi orbi; ei văzuseră ceea ce nu puteau vedea ceilalți. „Fiule al lui David” însemna recunoașterea și mărturisirea lui Iisus ca fiind Mesia. Hristos le-a cercetat credința: „Credeți că pot să fac Eu aceasta?”, „Da, Doamne!”, au răspuns ei și vindecarea a venit de la Domnul însoțită de cuvintele: „După credința voastră, fie vouă!” (Matei 9, 29).

□ „Fiule al lui David, miluiește-mă!” - striga Bartimeu orbul, fiul lui Timeu. Domnul i-a cercetat credința și i-a răspuns: „Mergi, credința ta te-a mântuit.” (Marcu 10, 52).

□ „Crezi tu în Fiul lui Dumnezeu?” - a întrebat Iisus pe orbul din naștere, ce fusese vindecat. „Dar cine este, Doamne, ca să cred în El?”, a întrebat cel care, pentru prima dată, vedea lumea creată

de Domnul și, după ce a aflat, a zis: „Cred, Doamne. Și s-a închinat Lui”. (Ioan 9, 38).

□ „De poți crede, toate sunt cu puțință celui ce crede”, a spus Mântuitorul celui care venise să ceară vindecare fiului său. „Cred, Doamne! Ajută necredinței mele.”, a fost mărturisirea ce a adus vindecare.

□ Femeia din Canaan suferea mai mult decât fiica ei „chinuită de demon” (Matei 15, 22). Știa Mântuitorul cât de mare este credința ei, știa că va rămâne statornică în mărturisirea acestei credințe și, pentru ca cei de față să vadă și să înțeleagă, i-a pus credința la încercare. Neclintită în credința sa, atunci când a auzit: „Nu este bine să iei pâinea fiilor și să o arunci câinilor.”, femeia a răspuns „Da, Doamne, dar și câinii mănâncă din fărâmiturile care cad de la masa stăpânilor lor.” - și mulți dintre martorii de atunci au înțeles, ceea ce era de înțeles, când Mântuitorul a continuat: „O, femeie, mare este credința ta; fie ție după cum voinști.” (Matei 15, 22-28; Marcu 7, 25-30).

□ „Du-te, fie ție după cum ai crezut.” - a răspuns Domnul sutasului care venise să ceară vindecare pentru ordonanța sa. „Și s-a însămătorit sluga lui în ceasul acela.” (Matei 8, 13).

□ „Și văzând Iisus credința lor”, a celor patru ce purtau pe prietenul lor aflat în neputință, „i-a zis slăbănogului: Fiule, iertate îți sunt păcatele tale!” (Marcu 2, 5).

□ A căzut cu fața la pământ și a mărturisit femeia care s-a atins de haina Mântuitorului. A zis Domnul: „Fiică, credința ta te-a mântuit...” (Marcu 5, 34).

□ S-a interesat slujitorul regesc în care ceas s-a vindecat de friguri fiul său și a aflat cum a primit copilul vindecare în ceasul în care Domnul a zis: „Mergi, fiul tău trăiește.”... „și a crezut el și toată casa lui”. (Ioan 4, 47-54).

Iubire, credință și faptă

Aceștia toți au crezut. Prin credință și faptă au primit vindecare. Credem, iar credința noastră izvorăște din și prin iubire, faptă. Întreaga noastră existență trebuie să devină mărturie a existentei lui Dumnezeu și mărturisire a dreptei credințe.

Credința, ca virtute teologică, este cea care ne definește în raport cu Dumnezeu, este cea care ne oferă valoare nepieritoare. Cel care crede are pe Hristos în sine, în calitate de cale spre tot mai multă viață, în drumul spre unirea cu viața Lui. Credința izvorăște fapta cea bună și amândouă, înnobilate de har, ca expresie a iubirii divine, transformă existența umană în mărturie a mântuirii subiective. Credința este, deci, fundament al adevăratei mărturisirii.

„Cu frică de Dumnezeu -(început al înțelepciunii)- cu credință și cu dragoste...” suntem chemați să ne apropiem de Domnul și, odată ajunși

aproape de întâlnirea cu El în formă euharistică, mărturisim zicând: „Cred, Doamne, și mărturisesc că Tu ești cu adevărat...”.

Mărturisirea credinței în secolul al XXI-lea

Trăim într-o lume tulburată de păcat. Ne însingurăm și uităm că, mai mult decât oricând, trebuie să mărturisim. Nu avem voie să ne îndoim, nu avem voie să ne înfricoșăm de valurile mari, amenințătoare ce se ridică în jurul nostru. Mai mult ca oricând trebuie să zicem: „Eu cred!” O nouă provocare a secolului al XXI-lea - „Eu cred!” - a primit demult și trebuie să reprimăscă forma: „Cred într-Unul Dumnezeu...” Ne-am născut în „baia celei de a doua nașteri”, după ce de trei ori s-au lepădat părinții noștri spirituali de satana și tot de trei ori au mărturisit pentru noi, zicând: „Cred...”; au continuat să mărturisească, până când, luminați de Domnul și ajutați de cei apropiați, am ajuns să mărturisim în Casa Domnului, în comuniune cu ceilalți veniți la rugăciune. Ne măsurăm viața nu în ani, luni, săptămâni sau ceasuri, ci în Sfintele Liturghii - în fiecare dintre ele, în genunchi, mărturisim și spunem: „Cred...”; pentru că am aflat că Domnul caută către inima omului, acolo unde se păstrează credința.

Nu este altul mai frumos tratat de dogmatică, decât Simbolul de credință. Nu este altă formă mai accesibilă de mărturisire a apartenenței noastre la comuniunea celor ce au fost, dar, și a celor ce sunt și vor fi, mărturisitori „într-Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolească Biserică”. Cuvintele: „Ușile, ușile...” nu se mai adresează ostiarilor din vremea cea de demult, ci fiecăruia dintre noi. Deschidem ușa sufletului, primim și mărturisim pe Domnul în drumul nostru spre Înviere. (Pr. Alexandru ZAMFIR)

Pentru a fi înțeleasă în structura ei actuală,
Liturghia Darurilor mai înainte sfințite, nu poate fi abordată
independent de contextul care a creat-o ci doar în strânsă relație
cu temele fundamentale ale perioadei Postului Mare.

Specificul Liturghiei în Postul Mare

Liturghia Darurilor mai înainte sfințite este o parte importantă a spiritualității liturgice ortodoxe. Perioada Postului Mare, cu slujbele ei lungi și pline de sobrietate, cu dimensiunea ei profund penitențială exprimată printr-o bogată iconografie și ilustrată cu pildele marilor păcătoși care s-au întors către Dumnezeu cu pocăință, este solemnizată de Liturghia Darurilor mai înainte sfințite, în cadrul căreia sunt „răsplătiți” toți cei ce-și asumă osteneala aspră a ajunării și stăruie să-și preschimbe foamea trupească în foame spirituală.

Practica din Postul Mare, de a ajuna toată ziua în zilele de peste săptămână (luni – vineri), a determinat Biserica să elaboreze rânduieli canonice care prescriu încetarea săvârșirii Sfintei Liturghii pentru ca prin primirea Sfintei Împărtășanii să nu se întrerupă pravila ajunării (a postului total). Astfel, canonul 49 al Sinodului din Laodiceea, ținut între anii 364 - 383, stabilea următoarele: „Nu se cuvine a jertfi pâine (a săvârși Sfânta Liturghie – n.n.) în timpul Patruzecimii decât numai în zilele de sâmbătă și duminică”.¹

O slujbă de împărtășire solemnă a credincioșilor

Ritualul împărtășirii din aceste zile neliturgice, destul de simplu la început, a fost înconjurat, treptat, de o solemnitate din ce în ce mai accentuată, îmbogățită cu elemente ce aparțin Vecerniei, în special în prima parte a ei, iar în partea a doua, cu elemente ce aparțin Liturghiei Sfântului Ioan Gură de Aur și a Sfântului Vasile cel Mare. Așa s-a născut ceea ce numim astăzi Liturghia Darurilor mai înainte sfințite. Ea nu este, însă, Vecernie, chiar dacă împrumută elemente din rânduiala acesteia, și nici Liturghie, deoarece nu are epicleză. Ea este, așa cum inspirat s-a spus, o slujbă de împărtășire solemnă a credincioșilor.²

De la Sfântul Simeon al Tesalonicului aflăm faptul că, în vechime, Liturghia Darurilor se săvârșea în afara Postului Mare, în zilele de miercuri și vineri în săptămâna brânzei și în Sfânta și Marea Vineri, despre care Sfântul Simeon spu-

nea că în această zi se oficia Liturghia Darurilor, pentru că Părintii Bisericii doreau să vadă tainic pe Domnul în toate zilele vieții lor.³

Liturghia Darurilor - sinteză liturgică a perioadei Triodului

Pentru a fi înțeleasă în structura ei actuală, Liturghia Darurilor mai înainte sfințite, nu poate fi abordată independent de contextul care a creat-o ci doar în strânsă relație cu temele fundamentale ale perioadei Postului Mare, conținute în Triod. Liturghia Darurilor mai înainte sfințite este o sinteză a Postului Mare, iar prin solemnizarea momentului împărtășirii, care se petrece în cadrul ei, însăși perioada Triodului sporește în solemnitate.

Deși am fi tentați să afirmăm că prima temă fundamentală a perioadei Triodului este pocăința, în realitate, lucrurile stau altfel. Perioada liturgică a Postului Mare apare inițial ca o perioadă de intensă pregătire a catehumenilor în vederea primirii Botezului în noaptea de Paști. De aceea **prima temă centrală a perioadei Triodului este Botezul**. Pregătirea în vederea Botezului constă, pentru catehumeni și comunitate, nu numai din păzirea unui post, „ci și dintr-un ansamblu de practici ascetice pe care Triodul le moștenește în mod direct”.⁴ În actualitate, aceeași temă amintește fiecăruia dintre noi făgăduințele făcute la Botez, de a ne lepăda de Satana și de a ne uni cu Hristos și de a face lucrătoare și roditoare darurile primite prin Sfântul Botez.

Slujbele Postului Mare, adevărate cateheze pre-baptismale

Ca temă fundamentală a întregii perioade a Triodului, tema Botezului este scoasă în evi-

dență printr-o serie de elemente intrate în componența slujbelor din Triod. Semnificativă în acest sens este Săptămâna albă sau a Brânzei și, de asemenea, mulțimea lecturilor biblice, atât din Vechiul cât și din Noul Testament, care fac din slujbele Postului Mare adevărate cateheze pre-baptismale adresate candidaților la Botez.

Referitor la Săptămâna albă, se știe că, în vechime, în perioada catehumenatului, în această săptămână se făcea înscrierea sau înregistrarea catehumenilor care urmau să primească Botezul în noaptea de Paști. Această înscriere lasă loc „introducerii lor progresive în viața Bisericii prin intermediul unor ritualuri speciale care comportau exorcisme, rugăciuni și explicări ale Sfintei Scripturi”.⁵

Aceste preocupări pentru formarea spirituală și pentru instruirea în tainele credinței a candidaților la Botez au devenit părți constitutive ale Liturghiei Darurilor. Ea nu este numai slujbă solemnă de împărtășire a celor care au primit deja Botezul, ci și ajutor duhovnicesc dat celor ce urmează să primească Botezul. Astfel, din miercuria Înjumătățirii Postului, Liturghierul prevede o ectenie specială pentru cei care se pregătesc pentru „sfânta luminare”. În această ectenie, Biserica se roagă lui Dumnezeu „să-i întărească și să le dea putere, să-i lumineze cu lumina cunoștinței și a drepte credințe, să-i învrednicească de baia nașterii de a doua, de iertarea păcatelor și de veșmântul nestrucăciunii (cerere ce se regăsește întocmai în rânduiala Sfântului Botez), să-i nască pe dânsii din nou prin apă și prin Duh...”.⁶

De asemenea, catisma și cele două paremii pe care le citim ori de câte ori săvârșim Liturghia Darurilor și care fac parte din programul catehetic de pregătire a candidaților la Botez, conferă acestuia un profund conținut baptismal și caracter de rugăciune specială pentru candidații la Botez, înscriindu-se astfel în tematica

Tristețea Postului Mare nu este apăsătoare, ci una luminoasă și plină de bucurie.

fundamentală a Triodului și apărându-ne, totodată, ca o sinteză a acestuia.

Înnoirea Botezului prin lacrimile pocăinței

A doua temă fundamentală a Triodului este tema pocăinței, care este în strânsă legătură cu prima sau, altfel spus, tema reînnoirii Botezului prin lacrimile pocăinței.

Metanoia sau pocăința este inima spiritualității Triodului, fiindcă ea este „împărăteasa virtuților”. Grupa de tropare: „Ușile pocăinței...”, „Cărarile mântuirii...” și „La mulțimea faptelor mele cele rele...”, care inaugurează perioada Triodului, anunță pocăința ca temă fundamentală a acestuia.

Începând din a doua duminică a perioadei pregătitoare, cea a Fiului risipitor, continuând cu duminica a treia și a patra în care ne amintim de izgonirea lui Adam din rai și Înfricoșătoarea Judecată, dar mai ales canonul Sfântului Andrei Criteanul, citit de două ori în timpul Postului Mare, cu stihul „Miluiește-mă Dumnezeu, miluiește-mă”, luat din psalmul 50, psalm de pocăință, ca să nu mai vorbim de marile exemple de pocăință pe care ni le oferă Cuvioasa Maria Egipteanca și femeia păcătoasă, care este tema Deniei de marți din Săptămâna Patimilor, fac din Postul Mare și din Triod o adevărată școală a pocăinței spre care fiecare creștin trebuie să meargă în fiecare an pentru a adânci credința sa, pentru a-și reexamina viața și, pe cât posibil, pentru a și-o schimba.

Spiritul penitential al iconografiei Postului Mare este preluat și de rugăciunile din Liturgia Darurilor mai înainte sfințite. Astfel, rugăciunea întâi pentru credincioși din rânduiala acestei Liturgii se aseamănă mult cu imnele Triodului: „Dumnezeule cel mare și laudat... liberează toate simțirile noastre din amorțirea patimilor, punându-le lor povătuitor bun cugetul cel dinăuntru; și ochiul să fie ferit de toată vederea cea vicleană, auzul nestrăbătut de cuvinte deșarte, iar limba curată de vorbe necuviincioase...”⁷ Aceleași idei se reiau în rugăciunea din timpul ecteniei de după Vohodul Mare. Toate elementele liturgico-tipiconale și întreaga iconografie care are conținut penitential dobândesc sens în noaptea de Înviere. Când cântăm: „Ieri m-am îngropat cu Tine, Hristoase, astăzi înviez împreună cu Tine, înviind Tu; răstignitum-am ieri împreună cu Tine, Însuți mă preamărește, Mântuitorule, întru împărăția Ta”, se explică, în sinteză, tema Botezului, văzut ca răstignire, îngropare și înviere cu Hristos și de asemenea tema „celui de-al doilea” botez văzut ca răstignire pentru păcat și înviere cu Hristos, ca rod al pocăinței.⁸

Bucuria de a resimți dorul după Dumnezeu

Cea de-a treia temă fundamentală a Triodului gravitează în jurul ideii de lumină și este reflectată, după cum vom vedea, din plin, de Liturgia Darurilor mai înainte sfințite.

Tristețea Postului Mare nu este apăsătoare, ci una luminoasă și plină de bucurie. „Sufletul meu Te-a dorit noaptea, înaintea zorilor, Dumnezeu, căci învățăturile Tale lumină sunt pe pământ!”, cu alte cuvinte, tristețea exilului meu, tristețea de a fi risipit viața mea, dar și lumina strălucitoare a prezenței lui Dumnezeu și a iertării Sale, bucuria de a resimți din nou dorul după Dumnezeu, pacea regăsirii autentice. În inele Triodului Dumnezeu este numit „Dătorul de lumină”, iar cei ce postesc și se pocăiesc primesc lumina ca vestire a învierii Domnului și ca pregustare din lumina Învierii Lui.

În săptămâna Sfințelor Patimi, ideea de lumină este exprimată mult mai pregnant. Luminând primelor trei zile din această săptămână conține două referiri la lumină: „Cămara Ta, Mântuitorul meu, o văd împodobită, și îmbrăcăminte nu am, ca să intru într-însa. Luminează-mi haina sufletului meu, Dătorule de lumină și mă mântuiește”. Se poate observa cu ușurință asemănarea acestui text cu cel al troparului cântat la ieșirea din baia Botezului: „Dă-mi mie haină luminoasă, Cel ce te îmbraci cu lumina ca și cu o haină...”. Asemănarea se datorează fap-

tului că ambele au apărut în cadrul perioadei liturgice prepascale, care, la origini, a avut conținut baptismal. Ideea de lumină este reluată în troparul zilei de joi, din Săptămâna Patimilor, însă cu alt înțeles: „Când măritii ucenici la spălarea cinei s-au luminat, atunci Iuda cel rău credincios, cu iubirea de argint îmbolnăvinduse s-a întunecat...”. Aici lumina are sensul de cunoaștere, înțelepciune, iar necunoașterea este stare de întuneric și rătăcire.

„Ritualul luminii”

Tema luminii este exprimată profund și în rânduiala Liturgiei Darurilor mai înainte sfințite. Mai întâi, această temă apare la Vohod, care are în centru imnul „Lumină lină”, apoi imediat după citirea primei paremii, când are loc ritualul binecuvântării credincioșilor cu lumânarea aprinsă și rostirea formulei: „Lumina lui Hristos luminează tuturor!”.

Acest „dublu ritual al luminii” are un profund caracter hristocentric, fiind în ton cu întreaga iconografie a Triodului, care are în centru pe Hristos Cel răstignit și înviat. De asemenea, acest ritual anticipează bucuria pascală. Lucrul acesta se vede și mai mult din practica ierusalimiteană a Liturgiei Darurilor, unde preotul nu lua lumina aprinsă din fața Sfințelor Uși, așa cum se prevede în Liturghierul nostru actual, ci ieșea din interiorul Altarului cu lumânarea aprinsă, întocmai ca în noaptea Sfințelor Paști, fiind în felul acesta o „fulgerare a luminii Învierii”⁹.

Liturgia Darurilor mai înainte sfințite, în procesul ei de formare, generalizare și uniformizare, a cunoscut aceleași frământări pe care le-a cunoscut întregul cult divin ortodox. Plecând de la forme foarte simple, trecând printr-un proces îndelungat de dezvoltare a părților principale componente, astăzi Liturgia Darurilor are o structură bine definită și un loc important în cadrul rugăciunii publice ortodoxe, dând Postului Mare, perioadă la care a fost restrânsă săvârșirea ei în prezent, o solemnitate plină de sobrietate care, de altfel, caracterizează întreaga perioadă prepascală. (Pr. Asist. Drd. Costel MARES)

Sfântul Grigore dictând, imagine din Antifonarul de la St. Gallen. Liturgia Darurilor mai înainte sfințite este atribuită Sfântului Grigorie cel Mare, papa Romei, numit și Dialogul

¹ Arhidiacon Prof. Dr. Ioan Floca, *Canoanele Bisericii. Note și comentarii*, Buc., 1991, p. 214

² *Ibidem*, p. 13

³ Sf. Simeon Arhiep. Tesalonicului, *Răspunsuri la întrebările unui arhieru*, vol. II, Ed. Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților, 2003, p. 236

⁴ Makarios Simonopetritul, *Triodul explicat. Mistagogia timpului liturgic*, Ed. Deisis, Sibiu, 2003, p. 30

⁵ Al. Schmemman, *Din apă și din Duh*, Ed. Symbol, Buc., 1992, p. 12

⁶ *Liturghier*, Ed. I.B.M.B.O.R., Buc., 2000, p. 279

⁷ *Liturghier*, p. 281

⁸ Pr. Prof. Dr. Viorel Sava, *op. cit.*, p. 23-26

⁹ Makarios Simonopetritul, *op. cit.*, p. 220

Ca spațiu calendaristic, Bunavestire acupă un loc privilegiat în interiorul Postului Mare, motivându-și prezența nu doar ca simplu rezultat al relației cu sărbătoarea Crăciunului, ci mai ales prin complexitatea valențelor simbolice.

Bună-vestirea Postului Mare

Cea mai timpurie dintre sărbătorile actuale mariale este sărbătoarea Bunavestire, Ziua Salutării sau Blagoveștenia. Încă din secolul al IV-lea s-a zidit la Nazaret o biserică pe locul unde fusese casa în care Maria a primit de la înger vestea cea bună.

Bunavestire este traducerea grecescui *evangelion* și se referă la evenimentul biblic prezentat de evanghelistul Luca (1, 26-38), în care arhanghelul Gavriil anunță Fecioarei alegerea ei dintre toate femeile pentru a mijloci nașterea lui Mesia și a descoperii umanității și întregii creații: „*taina cea din veac ascunsă și de îngeri neștiută*“. Întruparea este o hotărâre din veci a Treimii, care s-a împlinit în Iisus Hristos, o taină a iubirii dumnezeiești, care trebuie pusă în raport cu libertatea umană. Nicolae Cabasila subliniază faptul că în persoana Fecioarei, omenirea și-a dat consimțământul ca Logosul să Se facă trup și să locuiască între oameni.

O taină a iubirii dumnezeiești

Ca spațiu calendaristic, Bunavestire acupă un loc privilegiat în interiorul Postului Mare, motivându-și prezența nu doar ca simplu rezultat al relației cu sărbătoarea Crăciunului, ci mai ales prin complexitatea valențelor simbolice. *Evangelion* însumează un complex simbolic ce este în același timp un efect în oglindă al momentului ispitirii relatat de cartea **Facerea**. Încercând o comprimare a timpului și o aezare a celor două evenimente față în față, vom descoperi o paletă de antinomii ce pot fi tot atâtea căi de înțelegere a tainei întrupării kenotice a Fiului și sugestia restaurării umanității (Adam cel vechi-Adam cel nou, Eva-Fecioara, diavolul-arhanghelul Gavriil). Motivația prezentei sărbătorii în această perioadă este tocmai sublinierea înțelegerii postului ca o permanentă stare de remodelare a propriei ființe după chipul lui Hristos înviat. *Taina cea din veac ascunsă* este taina întrupării și cuprinde în sine sensul tuturor simbolurilor și enigmelor Scripturii, ca și sensul ascuns al întregii creații sensibile și inteligibile (Maxim Mărturisitorul). Cuvintele *simbol* și *diavol* provin din aceeași rădăcină, dar au sens opus: diavolul desparte, izolează, iar simbolul reuneste, restabilește comuniunea. Cei doi termeni sunt familiari ascetului, de aceea prezența acestei sărbători în Păresimi motivează necesitatea dorinței de unitate integratoare a lui, cu Dumnezeu.

Postul Mare, guvernat de sărbătoarea Bunevestiri

Cea mai rezumativă definiție a Postului este înfrânarea. Cu toate acestea, postirea nu alunecă spre o stare generală de imobilitate spirituală, similară stărilor specifice practicilor orientale, ci este animată de un dinamism complex, ce presupune o întrepătrundere sinergică psiho-somatică pe de o parte, iar pe de altă parte și în același timp, o conlucrare teandrică. Este cunoscut faptul că experiența postirii are implicat asimilată ideea de ascendență, urcus, fiecare perioadă de post fiind asemănată cu urcarea treptelor unei scări sau escaladarea unui munte. Acest lucru, cu atât mai mult cu cât Postul Mare posedă intrinsec aceste trepte-repere liturgico-calendaristice, pe care creștinul trebuie să le experimenteze în urcusul mistic specific. Ideea este întărită și de prezența sărbătorească a Maicii în Păresimi, ca scară pe care Dumnezeu coboară spre om, pentru ca apoi omul să poată accede epectazic spre Dumnezeu, de la microcosmos spre microtheos. (...)

De multe ori, ținerea Postului Mare poate deveni descurajantă pentru cei care doresc experiența lui, datorită lungimii și asprimii și ar putea fi calificat ca un post al celor inițiați, putând, în același timp, lăsa impresia unei experiențe care să stea sub semnul întristării. Însă ca orice formă sau timp al postirii specifice spiritualității ortodoxe, și acest post trebuie să fie animat de sentimentul bucuriei, acesta fiind motivul pentru care liturgiștii și tradiția patristică au hotărât așezarea celor două sărbători de-a lungul perioadei sale. Postul Mare este guvernat de sărbătoarea Bunevestiri. Aparent ar putea fi inaplicabilă prezența acestei sărbători în perioada Păresimilor. Ar fi logic ca ea să fie prezentă în Postul Crăciunului, avându-se în vedere corepondențele teologico-liturgice care o leagă de sărbătoarea Nașterii Domnului. Așa se explică faptul că până în secolul al V-lea, Bunavestire era serbată în ziua de 5 ianuarie, adică în ajunul Bobotezei și a Crăciunului (până în secolul al V-lea, Crăciunul se serba odată cu Boboteaza). După generalizarea serbării Crăciunului la data de 25 decembrie însă, se definitivează ca dată a serbării Bunevestiri ziua de 25 martie.

Orice efort ascetic pregătește omul pentru îndumnezeire

Postul Mare stă sub semnul învierii Domnului din morți. Dezideratul și speranța cele mai intime ale celui ce trece prin Păresimi este primirea darului Învierii în Împărăția cerurilor. Chiar dacă Învierea a fost un eveniment unic, consemnat istoric și va fi pentru noi o certitudine în Eshaton, ea este, de asemenea,

Bunavestire, frescă din Catedrala arhiepiscopală „Sf. Cuvioasă Parascheva“ din Roman

o constantă metafizică ce ne invită la o continuă împropriere a darurilor învierii ca renaștere. Învierea este ridicare din moarte, o învingere a morții, adică o re-naștere. Legătura strânsă dintre înviere și naștere se găsește în *Evangelion*, iar așezarea Bunevestiri în Postul Mare îndeamnă tocmai la o renaștere spirituală a celui care are nevoie de schimbare. Aceste permanente renașteri spirituale au darul de a ne curăți și a ne apropia din ce în ce mai mult de asemănarea cu Cel Care ne-a născut la o viață nouă prin botez, așa cum trupul Fecioarei Maria este rezultatul procesului mesianic de pregătire a generațiilor vetero-testamentare, în vederea asumării firii umane din el, de către Fiul.

În același timp, postirea stă sub semnul ascultării, relația dintre ele fiind cea de complementaritate. Cel ce postește arată de fapt că dorește să iasă de sub influența nefastă a răului, a păcatului, dorește o eliberare și în același timp restaurarea sa ființială și repunerea în demnitatea de fiu ascultător față de Tatăl. Fecioara Maria reprezintă din această perspectivă exemplul cel mai elocvent, ea fiind cea care corectează neascultarea Evei prin cuvintele: „*iată roaba Domnului*“ (*ecce ancilla Domini*). Vladimir Lossky spune că în persoana Fecioarei, omenirea și-a dat consimțământul ca Logosul să se facă trup, „dacă voința lui Dumnezeu a fost singură la crearea omului, ea nu-l poate mântui fără conlucrare voinței omenesci“.

Bunavestire este o constantă ce gravitează între limitele Postului Mare tocmai pentru a

Maternitatea spirituală este pusă în legătură cu eclesiologia.

→ Întări idea că taina dumnezeiască *cea din veac ascunsă* se revelează umanității prin Fecioara Maria și că orice efort ascetic pregătește omul pentru îndumnezeire. Troparul „*Taina cea din veac ascunsă*“ subliniază perspectiva îndumnezeirii omului, aceasta este vestea cea bună, nu doar că Fiul Se face om, ci mai ales că omul are șansa restaurării, de „a deveni prin participare ceea ce Hristos este după fire“ (Maxim Mărturisitorul).

Hristos Cel Înviat Se poate naște în noi

Bunavestire cuprinde în sine semintele unei noi creații, ce vorbește de un nou Adam și de Eva cea nouă și care oferă perspectiva imaginii unei lumi noi sau a împărăției lui Dumnezeu. Legătura cu Postul Mare rezidă tot în ideea de schimbare sau renunțare la omul vechi, lumea veche, moartea păcatului și îmbrățișarea omului nou, după chipul lui Adam cel Nou.

Nașterea și renașterea nu pot decurge decât din principiul generator care este maternitatea. Maternitatea spirituală este pusă în legătură cu eclesiologia. Prin botez, devenim ipostas eclesial, vindecând rănilor provocate de păcat în umanitate, iar în acest efort integrator al firii umane și comuniunii de persoane, un rol determinant îl are postul. El are rolul de a reaseza în integritatea lor unitară toate energiile ființei umane, iar acestea nu pot fi definite decât ca rezultat al unei renașteri. Așadar, maternitatea Maicii Domnului, ce face posibilă nașterea lui Hristos ca om, maternitatea Bisericii, ce ne naște la o viață nouă în Hristos, ca fii ai lui Dumnezeu și experiența postului, care mortifică tendințele omului vechi pentru a da posibilitatea nașterii celui nou, sunt într-o strânsă legătură. Relația dintre această sărbătoare și cel care purcede pe calea postului este tot rezultatul ideii de maternitate spirituală. Ceea ce s-a realizat în Fecioara Maria, ca fapt istoric, prin întrupare (conceptia și nașterea), se realizează, într-o perspectivă duhovnicească, în ființa fiecărui postitor pregătit pentru primirea acestui dar. Hristos nu Se poate naște în noi decât prin Duhul Sfânt. Dumnezeu fecundază prin Duhul Său firea noastră și rodește în ea prezența Sa, care conducem prin eforturi ascetice curățitoare, la nașterea lui Hristos în noi, în chip euharistic, făcându-ne teofori. Perspectiva sărbătorii Învierii așezată la capătul postului dă sens acestei asocieri și împlinește dialogul îngerului cu Fecioara, arătând finalitatea chenozei hristice, care este *începătura învierii noastre*. Așezarea sărbătorii în acest post justifică nașterea în noi a lui Hristos înviat.

Puritatea devine paradigmă pentru cel care postește

Necesitatea unității organice existente între Postul Mare și sărbătoarea Bunavestirii se regă-

sește și în ideea de renunțare. Pentru pelerinul Postului Mare, reprezentativă este latura spirituală, duhovnicească a renunțării la voia proprie și la impulsurile egocentriste și asumarea responsabilă a jertfirii de sine, animat de taina iubirii pentru aproapele. Această atitudine smerită nu se putea regăsi decât în imaginea sublimă a paradigmei mariale. Fecioara primește vestea arhanghelului și își asumă rolul de născătoare, chiar dacă „*nu știe de bărbat*“. Din acest răspuns se naște și ideea de puritate, care învăluie întreg tabloul. Mesagerul bunelor vestiri este arhanghelul Gavriil, care, tocmai pentru a-i sublinia inocența și curăția firii, întâmpină pe Fecioară cu floarea de crin; la fel, cea care primește vestea și a cărei esență este, după Sfinții Părinți, fecioria (Grigorie Palama). Puritatea devine paradigmă pentru cel care postește. Postitorul, prin excelență, este Ioan Botezătorul, arhetipul monahilor, adică al celor care prin asceză urmăresc despățimirea. Ei sunt *îngeri în trup*. Postul Mare oferă perspectiva

despățimirii și mai exact a spiritualizării trupului celui ce privește spre Hristos înviat, trecând de la catharsisul ascetic, la cel ontologic.

Bunavestire, deși este o sărbătoare cu dată fixă, are o mișcare tipiconală oscilatorie, datorită modalității de stabilire a datei pascale de către părinții Sinodului I ecumenic, în funcție de echinocțiul de primăvară. Din această perspectivă, sărbătoarea Învierii este cea care se mișcă dinamic spre Bunavestire, arătând astfel finalitatea vestirii întrupării. Bunavestire animă perioada de pocăință, vestea nașterii eliberării din robia păcatului și a morții, iar această eliberare are cuprinsă în ea și ideea Învierii, ca într-o sămânță. Venirea îngerului nu este doar o minune în sine, ci această întâlnire și acceptul Fecioarei cuprind toți germenii mântuirii umanității. Este prezentarea planului de mântuire și revelarea lui Dumnezeu ca Treime de Persoane distincte, dar nu separate. (Pr. Valentin BĂLTOI, Parohia Icușești)

„Trebuie să regăsim sensul Crucii ca biruință asupra morții spirituale, biruință a iubirii“ (Pr. Dumitru Stăniloae)

Trăind cu multă frică de Dumnezeu,
Sfântul Andrei Criteanul a fost pildă de muncă
în Biserică, de viață curată și de bună păstorire.

Sfântul Andrei Criteanul - îndrumător duhovnicesc în Postul Mare

Ostenelile duhovnicești ale Marelui Post constituie o adevărată „Liturgie a pocăinței”, în care aducem jertfă însăși ființa noastră, pe care Dumnezeu, primind-o, o tămăduiește, o înduhovnicește, în cadrul acestei Litughii de pocăință, cu epicleza ei care este rugăciunea Sf. Efrem Sirul: „Doamne și Stăpânul vieții mele...”. În același sens, de mare eficiență spirituală pentru bunul creștin este și Canonul Sfântului Andrei Criteanul, un mare îndrumător duhovnicesc și „trăitor al lucrurilor lui Dumnezeu”.

Sfântul Andrei Criteanul s-a născut în preajma anului 660, în cetatea Damasc (Siria), într-o familie de creștini ortodocși, evlavioși. A fost educat în spiritul Evangheliei lui Hristos, care duce la adevărata mântuire. Rămas, se pare, orfan de ambii părinți, pe la vârsta de 14-15 ani, ajunge la Mănăstirea Sfântului Mormânt al Domnului din Ierusalim. Aici a meditat adânc la patimile și jertfa lui Hristos, întrebându-se dacă oamenii sunt vrednici de o asemenea „pogorâre” (smerire) a lui Dumnezeu. Pentru calitățile sale meditative și viața smerită este remarcat de Sfântul Teodor, Patriarhul Ierusalimului, care l-a hirotonit diacon.

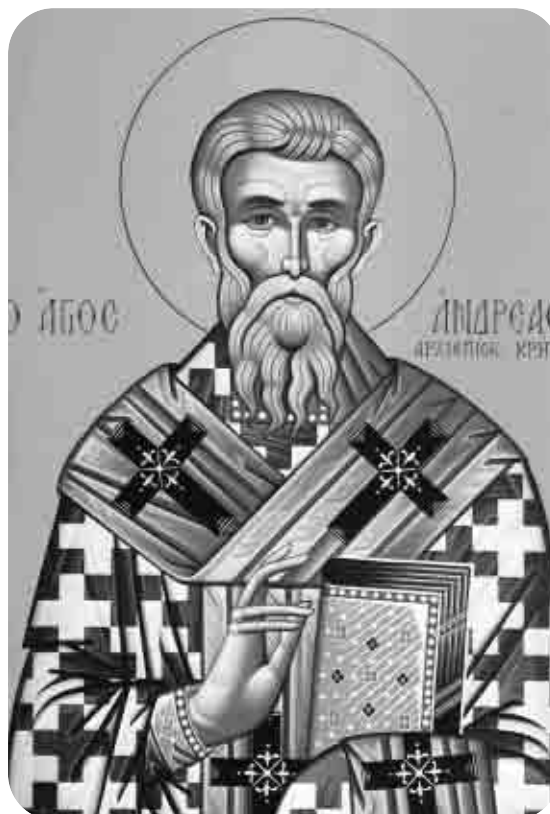
Pildă de muncă, viață curată și bună păstorire

În vremea aceea, Biserica se confruntau cu o gravă abatere de la viața în Hristos. Aceasta era erezia monotelită sau monoenergismul, care susținea eronat că în Persoana lui Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu întrupat s-a „impus și a existat, deci, numai voința și lucrarea Sa Dumnezeiască.” Desigur, nu acesta este adevărul! Dimpotrivă, conform temeiurilor din Sfânta Evanghelie, în Iisus Hristos sunt două naturi (firi) - dumnezeiască și ome-

nească -, cu două voințe și două lucrări, corepunzătoare dualității firilor. Conform acestei dogme de credință, lucrările lui Hristos sunt teandrice și, pentru aceasta, ele sunt mântuitoare pentru om. Marele apărător al acestui adevăr de bază al credinței noastre a fost Sfântul Maxim Mărturisitorul († 686), contemporan cu Sfântul Andrei Criteanul.

Dogma despre două voințe și două lucrări teandrice ale lui Hristos a fost dezbătută și promulgată oficial la Sinodul al IV-lea ecumenic. Acest sobor a toată lumea creștină s-a ținut la Constantinopol, între 680-681, pe când împărat al Bizanțului era Constantin Pogonat (668-685). Patriarhul de la Locurile Sfinte l-a trimis pe Sfântul Andrei la acest sinod, cu mărturisirea de credință a Bisericii Ierusalimului, care cuprindea adevărul despre cele două voințe din Persoana lui Hristos.

Sfântul Andrei rămâne la Constantinopol, unde, pentru înțelepciunea și bunătatea sa, primește în grijă un azil de bătrâni și unul de orfani. Nu mult după aceea, pe la anul 700, a fost hirotonit episcop de Gortina, în Creta, purtând apelativul „Criteanul”, până atunci fusese numit „Ierusalimiteanul”.

Ca ierarh, a înnoit bisericile și a zidit din temelie în cinstea Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, biserica Vlaherne, din Constantinopol. A ferit poporul dreptcredincios de concepțiile ereticilor, mai ales împotriva iconoclaștilor care rene-gau cultul sfințelor icoane. A fost, așadar, un mare apărător al icoanei lui Hristos.

Trăind cu multă frică de Dumnezeu, Sfântul Andrei a fost pildă de muncă în Biserică, de viață curată și de bună păstorire. Dumnezeu l-a chemat la cele veșnice pe Andrei în ziua de 4 iulie a anului 723, pe când se afla în insula Melitene.

Predicator înzestrat cu har divin

Sfântul Andrei Criteanul a lăsat moștenire tezaurului patristic al Bisericii o bogată operă în proză și în versuri. A scris 24 de predici, dintre care 8 sunt panegirice pentru Sfânta Fecioară Maria. Predica de la Buna Vestire este de o rară frumusețe, ca și a doua dintre cele trei dedicate Adormirii Maicii Domnului.

Predicator înzestrat cu har divin, Sfântul Andrei este și autorul idiomelelor din conținutul „canoanelor” de la slujba Utreniei din sărbătorile Bisericii. Sfântul Andrei Criteanul a fost contemporan și cu Sfântul Ioan Damaschin, mort în 749, considerat „creatorul canoanelor”. La rândul său, Sfântul Andrei este autor de canoane, cântări bisericești. Dacă la Sfântul Ioan Damaschin găsim canoane din 8-9 bucăți poetice, Sfântul Andrei le compune din ode mai lungi, având canoane la Învierea lui Lazăr, la Duminica Mironosițelor, la Nașterea Maicii Domnului, la Zămislirea Sfintei Ana.

Opera celebră a Sfântului Andrei Criteanul este Canonul cel Mare de Pocăință, care se citește în biserică în prima și a cincea săptămână din Postul Mare. Este un vast poem de 250 de strofe, remarcabil prin profunzimea evlaviei și a pocăinței. Tot de la el ne-a rămas și un mic poem de 128 de versuri în stil trimetric iambic, ce constituie adeziunea sa la Sinodul al VI-lea ecumenic din Constantinopol.

Reactualizând viața și opera Sfântului Andrei Criteanul, să ne întărim în credință și dragoste față de Dumnezeu și Sfânta Sa Biserică, înaintând duhovnicește spre luminata sărbătoare a Învierii Domnului!
(Pr. Prof. Dr. Constantin LEONTE)

Sfântul Simeon Noul Teolog - o viață închinată iubirii și luminii lui Hristos

Sărbătoarea Sfântului Simeon Noul Teolog, din ziua de 12 martie, înseamnă și hramul bisericii din Mănăstirea Cașin, singura biserică din România închinată acestui sfânt. În cinstea ocrotitorului acestui lăcaș de cult, în noiembrie anul trecut, la Mănăstirea Cașin a fost organizat Simpozionul cu tema „Imnele iubirii dumnezeiești ale Sfântului Simeon Noul Teolog - 1.000 de ani de la compunerea lor“. În paginile ce urmează, vom prezenta fragmente din câteva dintre referatele susținute în acest context, referate ce vor fi publicate, integral, într-un volum dedicat Sfântului Simeon Noul Teolog.

Sfântul Simeon Noul Teolog s-a născut în anul 949 la Galata, în Paflagonia, primind la botez numele Gheorghe. Părinții săi se numeau Vasile și Teofania. De mic copil, a fost trimis de părinții lui la Constantinopol, ca să învețe științele.

Expresia luminii dumnezeiești

Deși era încă prea tânăr, a făcut o primă încercare de a intra la Mănăstirea Studion, unde l-a întâlnit pe Simeon Evlaviosul, care-i devine părinte duhovnicesc. Sub influența lecturilor cărților duhovnicesci, îndeosebi a „Vieților Sfinților“, resimte adânc dorința de pocăință. Citește „Scara“ Sf. Ioan Scărarul și își sporește nevoițele, încât rugăciunea pe care o practica acum era foarte intensă.

Într-o noapte, rugându-se, a văzut o lumină strălucitoare care a venit din cer peste dânsul și a luminat tot locul, încât s-a luminat ca ziua și de acea lumină s-a luminat și el. În timpul uneia dintre aceste rugăciuni de noapte, a avut Simeon prima vedere mistică.

Deși avusese aceste descoperiri, Simeon se întoarce la viața lumească de mai înainte. Abia la vârsta de 27 de ani, intră ca începător la Mănăstirea Studion, unde Egumenul Petru îl încredințează părintelui său duhovnicesc, Simeon Evlaviosul.

În timpul petrecut la Studion, Simeon se învrednicește de vederea luminii dumnezeiești, care îl umple „nu numai de smerenie și de străpungere,

ci și de înțelepciunea de sus prin care devine el însuși învățător duhovnicesc“.

Gospodarul isihast

El intră ca începător în mica mănăstire vecină - a Sfântului Mamas din Constantinopol - unde este tuns în monahism cu numele Simeon, rămânând sub călăuzirea duhovnicescă a lui Simeon Evlaviosul.

Este hirotonit preot, simțind pogorârea Duhului Sfânt asupra lui și, în această stare de simțire, săvârșea Sf. Liturghie cu lacrimi.

La vârsta de 31 de ani, el a fost ales stareț de călugării de la Sf. Mamas. În această calitate, Sf. Simeon se dovedește un bun îndrumător pentru monahi, prin catehezele pe care le rostea zilnic, dar și un bun gospodar, căci renovează clădirile ruinate ale mănăstirii. Acum are parte de o nouă experiență a luminii dumnezeiești și primește darul cuvântării și al învățării sub insuflarea căruia compune „Imnele iubirii dumnezeiești“. Discursuri teologice și etice, cateheze și scrisori.

Bucuria exilului din Paraclisul Sf. Marina

Disputa dintre Simeon și Ștefan de Nicomidia, datorată cultului pentru duhovnicul său, este rezumată în Imnul 21. Nichita istorisește că Simeon, întorcându-se, începu să scrie răspunsul și „inspi-

rat de focul dumnezeiesc își întocmește lucrarea în versuri libere, asemenea poezilor, într-o piesă bine șlefuită“ și o trimite mitropolitului Ștefan. Conflictul dintre Simeon și Ștefan durează aproape 6 ani, iar pe 3 ianuarie 1009, Simeon este exilat din mănăstirea sa. Apoi, Sf. Simeon este exilat la Chrysopolis (Scutari), pe malul răsăritean al Bosforului, într-un loc numit Palukiton, unde se înalță un lăcaș de rugăciune închinat Sf. Marina. Aici, împreună cu ucenicii care l-au urmat în exil, rămâne până la sfârșitul vieții, intensificându-și viața contemplativă și mistică.

După 13 ani de viață în exil, Simeon moare la 12 martie 1022, spunând de mai înainte, după cum arată Nichita, ziua morții sale.

Programul duhovnicesc al Sfântului Simeon Noul Teolog

Sfântul Nechita Stithatul, ucenicul apropiat și biograful Sfântului Simeon, ne descrie în amănunt nevoițele duhovnicesci ale acestuia. Se împărțea zilnic cu Sfintele Taine și consuma numai verdeturi și seminte. Toată ziua și-o petrecea închis în chiliasa, unde se ruga cu lacrimi, adâncit în contemplație.

Catehezele

Sfântul Simeon Noul Teolog a căutat să aducă un plus vieții duhovnicesci a monahilor pe care îi călăuzea. De aceea, în perioada stăreției la Sfântul Mamas, a rostit numeroase cateheze care aveau în centru viețuirea monahală.

Sfântul Simeon folosește cuvinte mișcătoare cu accente foarte personale. „Bun lucru este pocăința și folosul pe care ea îl aduce“, spune într-una dintre cateheze. De asemenea, sfântul subliniază că pocăința este necesară tuturor. (Prof. Otilia-Anuca BĂRGĂOANU, Școala „Ghiță Mocanu“ - Onești)

Cu prilejul hramului, la Biserica închinată Sfântului Simeon Noul Teolog din comuna băcăuană Mănăstirea Cașin, a fost oficiată Sfânta Liturghie a Darurilor mai Înainte Sfințite, cu participarea multor credincioși

Câteva expresii antinomice sunt ușor de sesizat
 în aceste secvențe: întunericul ca slavă
 dumnezeiască, „lumină neapropiată“,
 întunericul ca „ascunziș al tainelor Lui“.

Enunțuri antinomice în *Imnele* Sf. Simeon Noul Teolog

În scrierile Sf. Simeon Noul Teolog, prin grija interpretului, află de la bun început menționată o anume justificare a vorbirii antinomice. Aceasta ar fi necesară ori de câte ori cineva constată înțelegerea complet neadecvată de unii oameni a celor înfățișate în Sfintele Scripturi.

Așa s-a întâmplat, de exemplu, în legătură cu Înălțarea Domnului la cer. Probabil că prin această înțelegere neadecvată s-a născut o variantă nouă, în mediul creștin, a ceea ce s-a numit altădată *Deus absconditus*. Câteva fragmente invocate de părintele Dumitru Stăniloae, spre a ilustra învățătura Sf. Simeon despre lumina dumnezeiască, sunt elocvente în această privință.

„Nu socotiți, o, voi, cei fără de minte, că Domnul și Dumnezeu cel înălțat, intrând (în cer), s-a ascuns în întuneric, ci este în slava Sa, în dumnezeirea care umple toate și e mai presus de toate, în care era și înainte de aceea“ (*Întâia cuvântare morală*, în *Filocalia*, VI, p. 162). „Și ca să nu bănuiești ca unul ce șezi în întuneric (*Matei* IV, 16), că și Acela s-a ascuns, așezându-se în întuneric, prorocul David a spus: „În jurul Lui, cortul Lui“ (*Ps.* XVIII, 12). E cort ceea ce numește Pavel Lumină. Căci spune: „Cel ce locuiește în lumina neapropiată“ (*I Tim.*, IV, 6). Dar pentru a înțelege această lumină, e nevoie ca noi înșine să devenim locasuri ale luminii. Și dacă a pus negura și întunericul ascunziș al tainelor Lui, e nevoie de prea multă lumină de la Prea Sfântul Duh spre înțelegerea tainelor ascunse, cum cercetezi cele ce nu poți să le află, odată ce nu te-ai făcut locașul luminii dumnezeiești, fiind încă nedesăvârșit și neluminat?“ (op. cit., în *Filocalia* VI, p. 108; *Ps.* XVII, 11)¹.

Relația omului cu Dumnezeu urmează o logică antinomică

Câteva expresii antinomice sunt ușor de sesizat în aceste secvențe: întunericul ca slavă dumnezeiască, „lumină neapropiată“, întunericul ca „ascunziș al tainelor Lui“ (având nevoie spre a fi accesibil „de prea multă lumină de la Prea Sfântul Duh“) etc.

Astfel de antinomii nu urmează a fi clarificate logic, nici printr-o dialectică transcendentă de felul celei kantiene. Dimpotrivă, ele pot fi „văzute“ în natura lor spirituală, pot fi trăite sau experiate ca atare². Mintea omului va recunoaște puterea lui Dumnezeu ca deopotrivă criptică și fanică, ascunsă și deschisă în afară prin lucrările sale³. Relația omului cu Dumnezeu urmează tocmai această logică mai aparte, antinomică. Astfel, viața oamenilor este „o pregătire pentru unirea în iubire între ei și cu Sfânta Treime în

viața viitoare“, însă e vorba de o „unire neconfundată“⁴. Iar cel care caută să vorbească „spre lauda și slava Celui ce este peste toate“, cum spune Sf. Simeon, va vorbi atunci despre cele inefabile (*Imnul 1*). Focul divin de la care se împărtășește i se oferă întreg, dar nu se împarte („Căci te aprinzi de la foc și iei focul întreg,/ dar acela rămâne neîmpărțit, neîmpuținat în ceea ce era“). În acest sens, economia sa diferă esențial de cea a focului material („Ceea ce se împărtășește de focul material, se desparte de el/ și trece în multe sfesnice,/ dar acela fiind foc duhovnicesc, e de neîmpărțit/ și cu totul de neseplat și de netăiat./ Căci împărtășindu-se, nu se împarte, ci rămâne neîmpărțit/ și se află în mine,/ răsare în mine, dinlăuntru nevredniciei mele inimi,/ cu soarele, sau cu discul soarelui,/ arătându-se în formă de sferă, în chip luminos, căci e ca o flacăra“)⁵. Într-un alt loc ni se spune că „Soarele neapropiat“ va lumina în fiecare din cei sfinți. Va lumina „în mijlocul lor“, încât fiecare se va lumina „pe măsura credinței, faptelor, nădejzii și iubirii,/ curățirii și luminării din Duhul Tău“. Cum spune interpretul, „persoana lui Hristos este fiecare și în fiecare din acestea“⁶. Nu se identifică în ființa sa cu nici o altă persoană, nici nu se împarte. Unirea cu lumina divină este

trăită de fiecare în chip distinct, „dar în comuniune iubitoare, așa cum sunt unite și pe pământ persoanele care se iubesc“⁷. Ajunge să vadă lumina divină cel care este văzut de aceasta („Deci, cei care, precum s-a zis, nu văd lumina Ta,/ nu sunt nici văzuți de Tine,/ ci sunt despărțiți de vederea prea bună a Ta./ sunt lipsiți de bunătați“). La fel, ajunge să iubească această lumină cel care este iubit de ea. Paradoxul pascalian de mai târziu („nu Te-ai fi căutat de nu Te-ai fi găsit“) își află o sursă în literatura patristică de acest gen.

Experiența extazului este prin excelență antinomică

Ultima parte a *Imnului 1* este o admirabilă înșiruire de antinomii (sau de paradoxuri, dacă acceptăm aici sinonimia celor doi termeni). Să vedem mai întâi acest mers al cuvântului de laudă din paradox în paradox.

Viața omului care se împărtășește
de lumina Sfintei Treimi, așa cum este cea
a monahului, face loc în cuprinsul
ei unor paradoxuri de-a dreptul abisale.

adevărat calea Domnului. (Prof. Univ. Dr. **Stefan AFLOROAEI, Facultatea de Filosofie, Universitatea „Al. I. Cuza” Iași**)

¹ *Ibidem*, p. 317.

² *Ibidem*, p. 318. Este imediat invocată o sursă importantă a acestor antinomii, anume scrierile Sfântului Dionisie Areopagitul (p. 319).

³ *Ibidem*, p. 319.

⁴ *Ibidem*, p. 320.

⁵ Părintele Dumitru Stăniloae oferă o interpretare acestor enunțuri antinomice ale Sf. Simeon. „Tot chipul luminos al Soarelui Hristos apare în mine, dinăuntrul inimii mele. El e potențial în mine de la botez, ca și în toți cei botezați. Dar dacă bat la ușa inimii mele prin rugăciunea către Hristos, El deschide aceste uși, care au devenit ușile locașului Său și mi se arată întreg. Hristos e prin lumina Lui în toți. Căci lumina se întinde în toți. „I lumina e lumina fetei Lui, nu e o lumină fără caracter personal” (nota 4, p. 330).

Așa cum știm, Constantin Noica revine la această logică antinomică atunci când vorbește despre ființa celor ce sunt, cea care se distribuie fără să se împartă.

⁶ *Ibidem*, nota 14, p. 334. La nota 20, p. 335, adaugă un lucru esențial în această chestiune. „Ipostasul dumnezeiesc atotcuprinzător. Creatorul fiecărui om, poate lua chipul fiecăruia; se arată în fiecare, dar nu se limitează în nici unul. E întreg în toți, cum e persoana omului întreagă în fiecare simțire a lui, sau în fiecare om iubit de el”.

⁷ *Ibidem*, nota 15, p. 335.

⁸ *Ibidem*, nota 23, p. 336. Adaugă imediat alte moduri în care se face prezent paradoxul ca atare. „Sfântul va trăi în Hristos o plenitudine, care nu va fi decât o înaintare în abisul nesfârșit, părăndu-i că e mereu la început. Ajunge să te simți în acest abis, ca să ai și plenitudinea și înaintarea fără de sfârșit, dar și sentimentul că ești mereu la început în înaintarea în el” (nota 24, p. 336).

⁹ Sf. Simeon Noul Teolog, *op. cit.*, p. 338.

¹⁰ *Ibidem*, p. 341.

¹¹ Dumitru Stăniloae, *op. cit.*, notele 41 și 42, p. 343.

„Căci nu va fi sfârșit al înaintării lor în veci./ Pentru că stabilitatea creșterii spre ținta fără de sfârșit/ va consta în cuprinderea necuprinsului/ Și îi va sătura Cel de care nu se poate nimeni sătura./ Plinătatea lui și slava luminii/ va consta în înaintarea într-un abis și într-un început fără sfârșit./ Și precum având pe Hristos ca Acela ce a luat chip înăuntrul lor./ Îi stau alături Celui ce luminează în chip neapropiat./ așa sfârșitul se face în ei începutul slavei/ și – ca să-ți fac ideea mai clară – în sfârșit vor avea începutul și în început sfârșitul./ Înțelege prin aceasta supraplinătatea care nu mai are nevoie de adaos./ Dar la sfârșitul a ceea ce-i fără sfârșit nu ajung cei ce aleargă./ Căci dacă va trece acest cer văzut/ și pământul și toate cele de pe pământ, / gândește-te la ceea ce am spus, / se va arăta locul, unde vei afla sfârșitul (desăvârșitul). / Nu vorbesc de cel corporal, ci prin minte / vei putea înțelege plenitudinea lumii necorporale. / Și aceasta nu e lumea, ci un aer cum a fost înainte. / Dar nici aer, ci un spațiu negrăit pe care-l numesc Totul. / El este un abis fără sfârșit întru totul, / întreg în toate privințele, în toate părțile”.

Ce anume ne spune părintele Dumitru Stăniloae cu privire la această viziune asupra înaintării în viața spirituală? „Se dezvoltă paradoxurile Sf. Grigorie de Nyssa: stabilitatea mobilă, mișcarea stabilă. Cel ajuns în Hristos va experia stabilitatea în creștere prin faptul că va trăi cuprinderea necuprinsului, săturarea de Cel de care nu se poate nimeni sătura, deci nici el. Curgând în gura mea apa fără sfârșit a unui râu, mă și satur, dar și voiesc să beau continuu. Trăiesc săturarea neoprită, creșterea care e în același timp vârful creșterii. Sau trăiesc continuu momentul culminant al creșterii continue”.

În *Imnul 2* vor fi reluate unele din aceste paradoxuri și vor fi numite acele experiențe care sunt locul lor privile-

giat. Experiența extazului, de exemplu, este prin excelență antinomică: „și-mi ies din mine înțele-

gându-mă pe mine / ce-am devenit, din ce-am fost, o, minune!”⁹. La fel va spune și despre experiența iubirii celor divine, sau despre cunoașterea lor ca atare („lumina Sfintei Treimi, / împărțită întreit în chip neîmpărțit, / care este una în trei Persoane, / cunoscută în chip necunoscut, atât cât voiește Ea”)¹⁰.

Paradoxul marchează viața celui pregătit să urmeze cu adevărat calea Domnului

În definitiv, viața omului care se împărtășește de lumina Sfintei Treimi, așa cum este cea a monahului, face loc în cuprinsul ei unor paradoxuri de-a dreptul abisale. Este ceea ce aflăm, de pildă, în *Imnul 3*, dedicat vietii monahului. „Slăvit fiind, i se pare că e mereu mai sărac, / Și făcut de Dumnezeu mai propriu Lui, i se pare că e mai străin. / O, minune, cu totul străină și negrăită! / Datorită bogăției nesfârșite sunt sărac / și având mult, socotesc că n-am nimic / și spun: însetez din pricina multimii apei / și cine îmi va da ceea ce am din belșug / și unde voi afla ceea ce e înăuntrul meu, / dar cum voi apuca ceea ce este înăuntrul meu / și înafara lumii, căci nu se vede deloc?”. Comentariul părintelui Dumitru Stăniloae este laconic și limpede în acest loc. „Cu cât e mai slăvit cineva de Dumnezeu, cu atât vede mai clar slava nesfârșită a lui Dumnezeu, iar în comparație cu ea, se vede pe sine mai sărac în slavă. Cu cât e făcut mai intim lui Dumnezeu, cu atât se simte mai deosebit de Dumnezeu cel nesfârșit și simte neputința exprimării minunii Lui”¹¹. Așadar, un paradox aparent straniu, însă minunat în conținutul său, cuprinde de la un capăt la altul viața celui care este pregătit să urmeze cu

Excepțional în *Imnele iubirii dumnezeiești*,
este că acestea mai degrabă te expun, te pun
într-o situație specială de experiență.

DOSAR

Experiențe și expresie în *Imnele iubirii dumnezeiești*

A încerca o analiză, o interpretare, sau chiar și o simplă expunere a scrierilor Sfântului Simeon, cel numit Noul Teolog, nu este nici pe departe ceva facil. Și asta e mai cu seamă valabil pentru Imnele iubirii dumnezeiești, acest text simeonian excepțional nu doar în contextul spiritualității bizantine, ci și al literaturii universale.(...) Ar fi la îndemână situarea unui asemenea text în rândul poeziei mistice, însă acest apelativ de Teolog al Bisericii, pe care Răsăritul creștin în două milenii l-a mai acordat doar pentru Ioan Evanghelistul și pentru Grigorie de Nazianz, nu lasă câmp deschis unui asemenea gen de evaluare.

Sfântul Simeon își începe discursul descriind o experiență personală conștientă de unire nemijlocită cu Dumnezeu, pe care o numește experiență a Luminii. Desigur că un asemenea fel de exprimare a creat o dificultate contemporanilor săi. Obișnuiți cu înțelegerea legalistă și minimalismul pietist, mulți dintre contemporanii săi pur și simplu nu au putut să încadreze afirmațiile simeoniene ca ținând de autenticul spirit al Ortodoxiei. (...)

O provocare pentru formalismul legalist-moralist

Riscul și pericolul major care se iveau în societatea bizantină a zorilor mileniului doi era formalismul legalist-moralist, și, cu siguranță, discursul Sfântului Simeon s-a aflat la antipodul acestei tendințe. De aceea, putem spune că dificultatea pe care a adus-o pentru contemporanii lui Simeon un text de felul *Imnelor iubirii dumnezeiești* era imposibilitatea de încadrare a sa în comoditatea discursului formalist. Felul în care Simeon a vorbit despre Dumnezeu și experiența Sa de către om poate cu deplinătate primi numele de a-tipic, de ceea ce nu era în tipiconalitatea formalismului epocii de început de mileniu doi. (...)

Simeon dacă scrie, o face dintr-o altă nevoie și pentru o altă rațiune. Această rațiune, acest motiv al scrisului se limpezește treptat, chiar pentru autorul său, pe măsura săvârșirii sale. E imperiosul îndemn de a nu tăinui o comoară față de ceilalți, față de frați, însă, până la urmă, chiar această Comoară se arată pe Sine, prin cel ce se consideră prea nevrednic a se face prilejul acestei arătări. Este o situație specială a scrisului provenită dintr-o situație aparte a felului în care autorul își recunoaște, sau, mai bine spus, ezită să își recunoască situația de autor. Aceasta în condiția paradoxală în care rezultatul este un text ce dovedește un caracter extrem de personal. Insistența Sfântului Simeon este însă că acest mesaj nu este excepțional și nu se adresează celor excepționali. (...)

O lectură dificilă pentru cititorul modern

Textul simeonian este excepțional atât pentru cititorii de început de mileniu doi, cât și pentru cei din zorii mileniului trei, pentru că avertizează asupra unei alte înțelegerii a naturii adevărului și mai ales a felului în care acesta poate fi livrat. Și la început de mileniu trei, a-l recepta pe Sfântul Simeon implică o dificultate. O bună dificultate, la fel cum a fost și la început de mileniu doi. (...)

Cu ce puțințe interpretative ar putea omul modern să se adreseze scrierilor simeoniene? Ceea ce i-a pus la dispoziție epoca modernă nu prea îi este de folos. Dificultatea ivită poate înesma pur și simplu o respingere, o clasificare mai degrabă în categoria bizarului a unui text care este prea încărcat de un mod direct și personal al unei experiențe cu o miză atât de radicală. Dacă este să ne îndreptăm astăzi atenția asupra felului în care sunt scrise *Imnele iubirii dumnezeiești*, ce putem spune? Un discurs nediscursiv în versuri care nu au rimă. Atât în privința conținutului, cât și în cea a formei, se i-

vesc dificultăți și nedumeriri. Dar oare nu cumva este în intenția însăși a autorului acestui text această situație care se înfățișează ca stranie pentru noi moderni? În privința conținutului, reproșul modernului este legat mai ales de nesistematicitate, de nepunere într-o ordine, indiferent care ar fi aceea. Asta dacă pretenția textului este legată de adevăr sau de cale de atingere a acestuia. Lucrurile par și mai complicate atunci când o asemenea pretenție de adevăr este expusă în ceva ce se înfățișează a fi versuri. (...)

O lectură care te expune

Pentru simplul cititor, ca și pentru exeget, întâlnirea cu versurile imnelor aduce o situație în primă instanță dezarmantă. Asta pentru că textul imnelor nu poate fi interogată cu instrumentele noastre intelectuale uzuale, cele furnizate de orizontul nostru cultural modern, ori cu cele proprii investigației specializate a interpretului. (...) Tot ceea ce ar ține de o lectură activă ar trebui să fie abandonat în favoarea unei alte atitudini față de text, în care să te lași deschis în fața lui. Să lași să se producă în tine *ceva* în urma experienței lecturii, ceva ce nu mai este o sumă de idei sau reprezentări noi. E mai greu să găsești nume pentru o asemenea experiență, tocmai pentru că ea *te petrece*, se produce cu atât mai mult cu cât ești capabil să te deschizi la ea în buna abandonare a filtrelor tale critice. Nu este implicată aici o abandonare o rațiunii, ci o altă folosire a ei. S-ar putea spune că excepțional în *Imnele iubirii dumnezeiești*, este că acestea mai degrabă *te expun*, te pun într-o situație specială de experiență. Este cu siguranță semnul prin care acest mare text al Sfântului Simeon Noul Teolog, de la a cărui scriere se împlinesc o mie de ani, se dovedește a fi una dintre cele mai veritabile expresii ale spiritului Răsăritului creștin. (Conf. Univ. Dr. Dan CHIȚOIU, Facultatea de Filosofie, Universitatea „Al. I. Cuza” Iași)

Lumina taborică - simbol al teologiei apofatice

Privită ca întreg, istoria se mișcă între idol, simbol și icoană, fiecare din acestea exprimând un anumit raport al ei cu Dumnezeu: idolul - un raport negativ, iluzoriu, de înstrăinare de Dumnezeu -, simbolul și icoana - etapa de pregătire, respectiv cea de realizare a mântuirii. Idolul, simbolul și icoana corespund celor trei etape: păgânismului, Vechiului Testament și Noului Testament.

Sf. Grigorie Palama a arătat - prin exemplul Taborului - faptul că lumina dumnezeiască este altceva decât un simbol al „teologiei negative” intelectuale. În fapt, și Sf. Maxim afirmă că Fiul lui Dumnezeu „prin însăși lucrarea Sa dumnezeiască în trup, Si-a arătat pe Tabor semnele vădite ale infinității Sale nearătate”¹. (...)

Lumina de pe Tabor - o coborâre spre noi a dumnezeirii

Lumina de pe Tabor - oricât de covârșitoare este - reprezintă numai o coborâre spre noi a dumnezeirii, mai presus de orice minte, simțire, cunoștință și ființă². În coborârea Lui la noi, Dumnezeu ne comunică, în moduri corespunzătoare, ceva din ceea ce El este de fapt, conducându-ne pe noi spre stări tot mai corespunzătoare Lui³. (...)

Vederea necuprinderii lui Dumnezeu este, în același timp, o mișcare continuă la un grad mai mare de vedere și trăire a necuprinderii lui Dumnezeu. Astfel că ea nu este o simplă „teologie negativă”, resemnată la aceeași conștiință a necunoașterii totale a unui Dumnezeu în afara oricărei experiențe a Lui. Vederea sau experiența necuprinderii lui Dumnezeu este, în același timp, o însețare de a vedea sau a cuprinde și mai mult din ea⁴.

Dumnezeu - o taină din care iradiază lumină

Sfântul Simeon Noul Teolog este cel care a exprimat foarte sugestiv acest paradox:

„Când sunt sătul, atunci flămânez și când sunt sărac, atunci sunt bogat și când beau, atunci însetez. (...) totuși însetez pururea să beau, trecând peste orice sete. (...) îți spun că totdeauna însetez, deși este în gura mea apă, curgând, tâsnind, revărsându-se totdeauna peste margini. Dar văzând adâncurile (abisurile), socotesc că nu beau nimic, dorind să am totul”⁵.

(...) În aspirația sa către Dumnezeu, *Binele absolut* - Care e *comuniune interpersonală* de supremă desăvârșire în iubire -, omul poate ajunge pe trepte tot mai înalte, dar, cu toate acestea, omul nu se poate identifica cu Dumnezeu, și Dumnezeu rămâne în veci o taină pentru el, dar o taină din care iradiază tot mai multă lumină, tot mai multă iubire și viață trăită de către om⁶.

Schimbară la Față este un eveniment fără precedent, deoarece lumina taborică nu era slava - *shekinah* pe care a văzut-o Moise când fața lui a devenit luminoasă și o putea vedea în acest fel și poporul, nici ousia lui Dumnezeu, de-a pururea tainică, ci *morphe Theou*⁸. Apostolii nu-L mai văd în *morphe douli*⁹, ca până atunci, ci au privilegiul să-L vadă în *forma* Sa dumnezeiască, de care nu S-a despărțit niciodată și nici nu se putea despărți, fiind Dumnezeu adevărat, iar *morphe Theou* ține intim de, este inseparabil de ființa Sa dumnezeiască¹⁰. (...)

Apostolii pe Tabor, aflați în extaz, sunt copleșiți de Hristos care „strălucește pe munte și se face mai luminos ca soarele, arătând în chip tainic viitorul”¹¹. (...)

Hristos, izvorul mântuirii

Lumina care va iradia din Hristos în *veacul viitor*, umplându-i pe toți de lumină, sau făcându-i pe toți lumină, nu va anula trupurile, însă această lumină, în care ei se văd, va face să nu se mai simtă spațiul. Trupurile înviate, fiind cu totul transparente și fără necesități de hrană și tendințe spre alte plăceri, nu vor mai fi o piedică în calea unei „interiorizări reciproce” a tuturor în *iubire*, așa cum se exprima Pr. D. Stăniloae¹².

Rolul hotărâtor în *unirea finală și eternă* a tuturor îl are Hristos, căci lumina bunătății Lui, umplându-i la fel pe toți, îi face și pe ei apropiați și uniți prin comunicare (Ioan 17, 21). De aceea, El este cu adevărat izvorul mântuirii sau al fericirii eterne, sau *Mântuitorul* tuturor. Căci e *Ipostasul dumnezeiesc*, Care, ca atare, ne-a creat pe toți, ne susține pe toți și ne dă tuturor, prin trupul asumat, puterea mântuitoare așezată în firea Lui dumnezeiască.

Unind pe oameni cu Sine, prin umanitatea Sa ridicată la generozitatea nemărginită, Hristos *unește* cu Sine pe toți și ca Fiu al Tatălui și, prin aceasta, îi face pe toți uniți și *cu* Tatăl, în Duhul Sfânt. Astfel, Dumnezeu cel în Treime Se face totul în toate, fără să le desființeze, pentru că le iubește pe toate¹³. (Drd. Daniel JUGRIN)

¹ Citat în *Ibidem*.

² N. 129, D. Stăniloae, în: Sf. Maxim, *Ambigua*, trad. rom. cit., p. 126.

³ D. Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. I, EIBMBOR, București, 1996, p. 106.

⁴ N. 68, D. Stăniloae, în: Sf. Grigorie de Nyssa, *Viața lui Moise*, trad. Pr. Ioan Buga, PSB 29, EIBMBOR, București, 1982, p. 92.

⁵ *Imnul* 23 (Z. 41), în: D. Stăniloae, *Studii de teologie dogmatică*, p. 470-471.

⁶ D. Stăniloae, *Chipul nemuritor al lui Dumnezeu*, Ed. Mitropoliei Olteniei, Craiova, 1987, p. 176.

⁷ Matei 17, 2; cf. Marcu 9, 2-3.

⁸ Filipeni 2, 6.

⁹ Filipeni 2, 7.

¹⁰ N. Mosoiu, *Taina prezenței lui Dumnezeu în viața umană*, Ed. Paralela 45, Pitești, 2002, p. 205.

¹¹ Sf. Grigorie de Nazianz, *Oratio* 29, 19; cf. Grégoire de Nazianze, *Discours 27-31* (Sources Chrétiennes 250), introd., texte crit., trad. et notes P. Galley, Paris, 1978, p. 218.

¹² D. Stăniloae, *Isus Hristos lumina lumii și îndumnezeitorul omului*, Ed. Anastasia, București, 1993, p. 207.

¹³ Idem, *Chipul nemuritor al lui Dumnezeu*, p. 208.

Repere contextuale ale gândirii Sfântului Simeon Noul Teolog

O privire obiectivă asupra vieții, gândirii și spiritualității Sfântului Simeon Noul Teolog, nu poate fi realizată, făcând abstracție de viața, educația și personalitatea Sfântului Simeon Evlaviosul.

Așa cum reiese din opera Sfântului Simeon Noul Teolog și a lui Nichita Stithatul, Sfântul Simeon Evlaviosul nu era un om „inițiat în învățătura literelor”¹. Dar, simplul fapt că Sfântul Simeon Evlaviosul a putut să-i dea ucenicului său, Sfântul Simeon Noul Teolog, o carte scrisă de Sfântul Marcu Ascetul ne arată că el știa să citească și că acea carte era proprietatea lui². În plus, Sfântul Simeon Evlaviosul era autorul cel puțin al unei opere, ceea ce demonstrează că el era capabil să se exprime corect în scris³. Mai mult de atât, opera lui îl arată capabil să se exprime într-o limbă care la sfârșitul secolului al X-lea nu era accesibilă decât pentru cineva care a avut cel puțin o educație elementară, aceasta fiind limba greacă⁴. Probabil și Sfântul Simeon Evlaviosul era un autodidact, studiind la fel ca Sfântul Simeon Noul Teolog Sfânta Scriptură și operele Sfinților Părinți, aceasta fiind una dintre asemănările dintre cei doi.

Sfântul Simeon Evlaviosul era un părinte duhovnicesc experimentat, care îi călăuzea pe ucenicii săi în urcușul duhovnicesc spre desăvârșirea morală bazându-se, în primul rând, pe propria lui experiență mistică și de aceea exercita o atracție irezistibilă pentru cei care erau sinceri în căutarea lor. Printre alte harisme ale Duhului Sfânt, Sfântul Simeon Evlaviosul avea darul clarvizionii. În ce privește nebunia pentru Hristos, în cazul Sfântului Simeon Evlaviosul, nu există dovezi clare în opera Sfântului Simeon Noul Teolog sau în opera lui Nichita Stithatul cum că el ar fi acționat asemenea unui nebul pentru Hristos.

Continuitate și anticipare

Dacă elenismul și scriitorii necreștini nu au influențat opera Sfântului Simeon Noul Teolog,

în schimb Sfinții Părinți l-au influențat într-un mod evident. El se referă de multe ori în operele sale la Sfinții Părinți, în special la Sfântul Grigorie de Nazianz, care pare a fi scriitorul lui favorit, la Sfântul Ioan Gură de Aur și la Sfântul Vasile cel Mare. Au mai fost găsite și unele influențe din operele sfinților: Grigorie de Nyssa, Maxim Mărturisitorul, Dionisie Areopagitul etc. Totuși nici unul dintre aceștia din urmă nu este citat de Sfântul Simeon Noul Teolog în mod direct⁵.

În ceea ce privește literatura hagiografică, Sfântul Simeon Noul Teolog o cunoștea destul de bine, iar modul cum se referă la acest gen de literatură ne face să bănuim că ar fi avut acces la acest gen de cărți atât el, cât și monahii cărora se adresa⁶.

Simeon a fost catalogat adeseori ca reprezentant de seamă al tradiției isihaste din Bizanț, urmând pe aceeași linie cu Evagrie Ponticul și Macarie Egipteanul, și anticipându-l pe Grigorie Palamas. Această clasificare, însă, trebuie acceptată cu rezerve, deoarece Simeon nu face nicio mențiune anume despre rugăci-

nea minții, nici nu insistă asupra termenilor „ousia”, sau „energeia”, el urmărind asemeni tuturor profetilor să dea expresie trăirii creștine, fără vreo preocupare hotărâtă pentru o terminologie precisă. E lesne astfel, a-l descoperi în dezacord cu orice tradiție fixată, sau cu oricare sistem teologic. Cu toate acestea, identificarea credinței creștine cu o trăire conștientă a lui Dumnezeu, întâlnită la Sfântul Macarie Egipteanul sau Diadoh al Foticeii, va constitui profetia Sfântului Simeon Noul Teolog pentru Bizanțul medieval.

Numai Duhul este criteriul suprem al adevărului

În mijlocul unei societăți bizantine tradiționaliste, Sfântul Simeon rămâne un caz unic de mistică personală, dar și ca o importantă mărturie privind inevitabila tensiune din creștinism, între toate formele de închistare și libertate ale duhului. El nu s-a arătat a fi direct preocupat de raționalizare. Scopul său este să afirme că tensiunea dintre instituție și eveniment este inerentă inesei existenței Bisericii în istorie⁷.

Biserica l-a canonizat pe Sfântul Simeon Noul Teolog, iar generații de creștini răsăriteni au văzut în el pe cel mai mare mistic din Evul Mediu. Procedând astfel, creștinismul bizantin a recunoscut că în Biserică, numai Duhul este criteriul suprem al adevărului și singura autoritate ultimativă⁸. (Pr. Sorin MARIS, Parohia Măgurești)

¹ Monah Pimen Vlad, „Sfântul Munte Athos Grădina Maicii Domnului”, Editura Bunavestire, Bacău, f.a., p.11.

² Sfântul Simeon Noul Teolog, op. cit., p.113.

³ Ibidem, p.240.

⁴ „Un grand mystique byzantine. Vie de Syméon le Nouveau Théologien (949-1022)” par Nicéas Stéthatos, în „Orientalia Christiana”, XII, nr. 45, Roma, 1928 (presc. Vie), p.99.

⁵ H.J.M. Turner, „St. Symeon the New Theologian and Spiritual Fatherhood”, E.J. Brill, Leiden. New York. København. Köln, 1990, p.61.

⁶ Hilarion Alfeyev, op. cit., p.129.

⁷ H.J. Turner M., op. cit., p.51.

⁸ John Meyendorf, Teologia bizantină. Tendințe istorice și teme doctrinare, Traducere din limba engleză de Preot conf. dr. Alexandru Stan, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1996, p.102.